

Allioli Intersindical

Edició conjunta. Quaderns de la Intersindical Valenciana · núm. 192 · Època V · Març 2006

Acabar amb totes les discriminacions

la Intersindical davant la Llei d'Igualtat

El govern espanyol ha presentat al parlament un avantprojecte de llei d'igualtat, una proposta normativa sobre la qual les Corts Valencianes es van pronunciar favorablement en 2003. Efectivament, el País Valencià disposa d'una llei d'igualtat, però ací sembla que encara ningú no se n'ha assabentat. D'una banda, perquè és un refregit de normatives anteriors i deixa sense concretar mesures. Pel que es veu, el govern valencià del PP pretenia ser el *primer*, però sense cap voluntat real de disposar d'una llei que avance amb l'objectiu d'assolir la igualtat entre les dones i els homes.

La llei d'igualtat promoguda pel govern espanyol ha de garantir l'aplicació pràctica i efectiva del dret a la igualtat reconegut formalment en els textos legals. Ha de contribuir a fer una societat més igualitària amb mecanismes i mesures con-

cretes per a eliminar qualsevol manifestació de desigualtat. La llei haurà d'abordar l'educació, el treball fora de casa, la maternitat o la incorporació dels homes en l'àmbit privat, entre altres assumptes. Pel que fa a la democràcia paritària, la llei ha de garantir la presència o la representació equilibrada de dones i homes en l'administració, les universitats, els sindicats i les empreses.

Els aspectes laborals han de ser objecte d'una atenció especial, ja que existeix una gran discriminació en matèria salarial. S'haurà de preveure un programa de recolzament a les empreses perquè elaboren plans d'igualtat i aplicar el principi de transversalitat de gènere en les polítiques laborals. També caldrà dedicar una atenció específica a les dones que treballen en zones rurals. En matèria de maternitat-paternitat, s'ha de res-

pectar la consideració de la seua funció social. Per tant, cal socialitzar les conseqüències que se'n deriven. Pel que fa a les treballadores autònomes, s'ha de garantir la baixa per maternitat i permetre contractar una persona substituïda.

Cal que es cree l'agent de la igualtat per a controlar el compliment de la llei.

La lluita contra la feminització de la pobresa ha de tindre en compte el reconeixement de la individualització dels drets de la Seguretat Social.

Els pressuposts han d'incorporar la perspectiva de gènere per a poder evitar que la inversió pressupostària genere desigualtat.

Cal crear en cada ministeri un instrument de control de l'aplicació de la llei, especialitzat en matèria d'igualtat.

Dones oriolanes es concentren tots els mesos contra la violència de gènere

Les associacions de dones oriolanes es concentren tots els mesos contra els maltractaments i els assassinats. Des de fa més d'un any, el primer dijous de mes les dones es manifesten en la cèntrica glorieta de la capital del Baix Segura. Les concentracions es fan per expressar la solidaritat del moviment amb les dones que pateixen, perquè no es pensen

que estan soles, i per exhortar-les a denunciar les agressions. A la crida de les entitats convocants — Fòrum Social por la Paz, Mujeres para el Tercer Milenio, Vega Baja Acoge, Teléfono de la Esperanza, Mujeres para la Libertad y la Vida— se sumen regularment les dones de l'STPV. En les successives concentracions, destaca la presència creixent d'homes.

> 4

Vida personal i laboral

mesures encaminades a la conciliació de la vida laboral i personal

> 6

Dona i festa

conflicte en el paper de la dona en les festes de moros i cristians d'Alcoi

> 8

Propostes didàctiques

iniciatives per a treballar en els centres educatius de Primària i Secundària

> 9

Violència de gènere i Justícia

Entrevista a Carmen Méndez Cortés, jutgessa de violència sobre la dona a Alacant

> 10

Història d'una víctima anònima

Relat sobre la violència de gènere i la immigració

EL MORTER

Mestres, d'infantil a primària

Joan Blanco

S'ha publicat la resolució del concurs de trasllats. Com tots els anys he anat corrents a veure els canvis que afecten les persones que conec. Enguany, sorpresa! Un grup considerable de companyes del que fins al curs passat era el meu centre han obtingut una nova destinació. Després de molts anys de docència en l'Educació Infantil, han concursat i obtingut plaça en l'Educació Primària. Això mateix ha passat en altres centres.

Qualsevol que no les conega es pensaria que han deixat l'Educació Infantil perquè era un treball que no els agradava, que hi estaven de pas. Però res de més allunyant de la realitat, poques vegades he conegut mestres més compromeses i entregades al seu treball, l'educació de xiquets i xiquetes de tres, quatre o cinc anys. De vegades menys.

I és que el treball en Infantil és esgotador. En aquesta etapa no hi ha més especialista que la persona que atén la classe. A l'aula i al pati. A primera hora i a l'última. A l'hora de crear hàbits i a la de treballar coneixements. Cap persona les ha de substituir. Cap persona per a compartir un treball esforçat físicament i mental. I és que un xiquet o xiqueta de tres anys necessita moltes atencions. A més l'aula està plena.

STEPV-Iv va engegar, fa tres anys, una campanya per millorar les condicions de treball del professorat que hi treballa per tal que es reconeguera el caràcter educatiu de l'etapa, la millora de les instal·lacions, la reducció de les ràtios, la dotació de més personal

en els centres que escolaritzen alumnat d'Infantil, la reducció de la jornada lectiva del personal que hi treballa.

La campanya ha donat els seus fruits amb el darrer acord de plantilles d'Infantil. Però només és una part de les millores que hi calen.

- No ha arribat encara l'hora de considerar la introducció de la *parella pedagògica* en un mateix grup d'alumnes?

- I d'altres professionals?

- I de facilitar la *circulació* per les diferents etapes educatives?

Si jo haguera d'elaborar mesures per dignificar l'ensenyament, començaria per Infantil, l'etapa més difícil d'atendre de totes les etapes. Però jo no dissenyo les polítiques educatives. I qui sí que ho fa continua pensant que a aquestes persones no els calen majors reconeixements.

Jo sé per què se'n van després de tants anys. Cap retret. Al contrari, quan les has vist treballar comprens allò que la funció docent té la mateixa importància siga quina siga l'etapa educativa en la qual el professorat desenvolupa la seua feina. Ni més ni menys.

Per això estic content, les places que, en passar a l'ESO deixarem vacants, seran ocupades per persones d'extraordinària dedicació que continuaran treballant colze a colze amb les que ara queden en Infantil, i amb les que vindran.

Enyore bona cosa el centre on treballava. Allí encara creuen, i practiquen a més, en l'ensenyament com una tasca col·lectiva, farcida d'il·lusions.

va ser ministra de Finances. També han arribat a la cimera política Helen Elizabeth Clark (primera ministra de Nova Zelanda), Khaleda Zia (primera ministra de Bangla Desh), Luisa Diogo (primera ministra de Moçambic). Hi ha també dones al capdavant de les presidències d'Irlanda, Letònia, Sri Lanka, Finlàndia i Filipines. Per acabar, no hem d'oblidar la presència i el protagonisme creixent de les ministres espanyoles i la rellevància política que ha obtingut, en els últims mesos, la vicepresidenta Fernández de la Vega. Assistim als inicis d'una altra manera de governar? L'evidència dels fets que acabem de ressenyar sembla confirmar-ho.

PA I ROSES

Betty Friedan

Maria Lozano Estivalis

Potser el millor homenatge per als qui han fet de la seua vida un temps per a la reflexió i la lluita és veure la seua mort com una excusa per a continuar el seu llogat. Fa poc va morir Betty Friedan, una referència obligada per al feminisme des que, en 1963, va publicar *La mística de la feminitat*. Tant des del punt de vista teòric com pel que fa a l'acció social, la seua obra va servir per a dinamitzar el debat polític i per a articular mesures de pressió per la plena igualtat de drets entre homes i dones.

Com a màxim exponent del feminisme liberal, la seua trajectòria pública es va traduir sobretot en una aposta ferma per l'equiparació d'oportunitats entre els gèneres en els àmbits econòmics i laborals.

Com a màxim exponent del feminisme liberal, la seua trajectòria pública es va traduir sobretot en una aposta ferma per l'equiparació d'oportunitats entre els gèneres en els àmbits econòmics i laborals. Per a Friedan, la paritat en els ingressos i en les condicions de treball és un requisit indispensable —fins i tot suficient— per a eliminar la desigualtat de gènere i amb l'exclusió que pateixen les dones. Òbviament, les aportacions d'altres línies de reflexió com el feminisme radical, el feminisme de la diferència o altres feminismes no occidentals han qüestionat l'aparent simplicitat d'aquest diagnòstic. Sobre això, cadascun d'aquests corrents ha demostrat que del canvi d'estructures en el mercat laboral no se segueix automàticament una transformació real i efectiva de la consideració de la dona com a ciutadana de ple dret. De fet, encara persisteix una mirada cultural en la qual els valors associats amb la masculinitat són la norma i on les tasques de reproducció i criança segueixen atribuint-se quasi exclusivament a les dones. Això fa que, per exemple, la flexibilització de les condicions de treball perquè elles puguin accedir al món laboral i concilien vida familiar i exercici professional no siga garantia d'igualtat, sinó només un pedaç en un sistema capitalista la lògica del qual continua sent androcèntrica i patriarcal.

No obstant això, i a pesar de moltes altres objeccions que poden fer-se al pensament de Betty Friedan, la seua desaparició ens la retorna com a persona compromesa amb la defensa dels principis més bàsics de convivència i una lluitadora per la transformació social. Per això, avui plorem la seua pèrdua. Això sí, es tracta d'un dol creatiu, combatiu i incansable. Li ho devem.

A LA PORTA DE L'AULA

Educació per a la igualtat

Carme Miquel

Si des de la tribuna islàmica de Fuengirola un dia l'imam va animar la violència masculista "per educar les dones", des de la revista eclesial *Aleluya*, un teòleg ha justificat la violència dels homes contra les persones de l'altre sexe perquè aquestes "provoquen amb la seua llengua". Són dos exemples que podríem considerar procedents de minories integristes, de no ser que des d'altres fòrums, en aquesta ocasió laics, segueix utilitzant-se la imatge de la dona de manera degradant i el seu cos com un producte per afavorir el mercat. Tenim l'exemple en la passada fira de la construcció on, utilitzant un recurs publicitari generalitzat, una empresa va fer d'unes dones i dels seus cossos objecte d'espectacle-reclam per a vendre ciment.

Som al segle XXI i la vexació cap al col·lectiu femení continua en diversos àmbits socials. A pesar d'haver sigut molt el camí recorregut cap a la igualtat i haver dit *prou!* tantes vegades, a pesar d'haver aconseguit entre l'home i la dona un canvi de rols socials, sembla ser que en l'imaginari social col·lectiu perdura encara la idea del sotmetiment del món femení al masculí amb les conseqüències nefastes i de vegades dramàtiques, que coneixem.

Què passa per a que en qüestions referides a la igualtat de sexes puguin coexistir determinats avanços socials i legals que condueixen a la igualtat, amb situacions de domini patriarcal que amb freqüència condueixen cap la crueltat? Segurament una de les respostes serà que els canvis legals difícilment transformen les situacions si no canvien alhora els valors i les actituds. I els mitjans de comunicació són una bona mostra que eixe canvi, pel que fa a la imatge de dones i homes en la societat i a la valoració que se'n té, no s'ha produït.

Què passa per a que en qüestions referides a la igualtat de sexes puguin coexistir determinats avanços socials i legals que condueixen a la igualtat, amb situacions de domini patriarcal que amb freqüència condueixen cap la crueltat?

Així és que novament, com sempre que constatem dasajustaments en els comportaments socials, haurem de pensar en l'educació. En aquest cas, en la necessària educació per a la igualtat, la qual inclou de manera important l'educació sentimental. Però, novament també, haurem de manifestar que aquesta educació no atany només el món escolar perquè la societat, des de diferents àmbits, transmet models socials i de comportament que són imitats. Amb les seues propostes i intervencions, la societat sosté un món de valors i exerceix una influència entre individus i grups que supera la influència de l'escola. Dissortadament.

OPINIÓ

Dones al poder

Mila Conca

Hem de felicitar-nos i felicitar tota la societat per haver decidit que, en els darrers temps, siguen cada volta més les dones que accedeixen a importants responsabilitats polítiques en molts països. Michelle Bachellet, la nova presidenta de Xile, va emprar en la seua campanya electoral el lema "Paraula de dona". I la societat xilena hi va confiar. Per la seua banda, Angela Merkel, primera cancellera d'Alemanya, ha estat capaç de desbloquejar les negociacions pressupostàries a la Unió Europea. A Libèria, Ellen Johnson Sirfeaf, presidenta del país, explica que el seu objectiu prioritari és lluitar contra la corrupció i, d'això, ja en té experiència perquè, amb anterioritat,

DES DEL SUD VALENCIÀ

Conciliació

Tudi Torró

Un any més, i ja en són vint, sóc rebuda amb un somriure ample, amigable, sincer. Elles continuen on sempre, entre rialles, plors de les criatures desconsolades que busquen la mare, jocs solitaris. Elles no poden baixar la guàrdia perquè treballen amb un material fràgil, delicat, preciós. És tota una petita vida plena d'estímuls i aprenentatges que perduraran per sempre, absolutament vitals, necessaris. El temps s'esmuny i no els poden retenir; són els seus xiquets però en vindran d'altres i elles tornaran a rebre'ls amb els braços oberts, un somriure i les paraules d'afecte que asserenaran els acomiadaments de la mare.

Les primeres escoles infantils de Conselleria —que no guarderies—saben que la seua funció era fonamental, absolutament necessària per a aconseguir això que ara s'anomena “la conciliació de la vida familiar i laboral”.

Les primeres escoles infantils de Conselleria —que no guarderies—saben que la seua funció era fonamental, absolutament necessària per a aconseguir això que ara s'anomena “la conciliació de la vida familiar i laboral”. Alguns pensàvem que aquelles escoles només eren les primeres de moltes altres que seguirien perquè era el que esperaven les famílies i dones treballadores necessitades d'una escola on els filllets no sols estiguessen guardats, sinó que estiguessen atesos com a personetes conscients, obertes al món, necessitades d'hàbits i estímuls que només podien oferir unes professionals ben formades que sabien el que duïen entre mans.

Aleshores jo feia de coordinadora per l'ensenyament del valencià, i les escoles infantils de Conselleria em demanaren assessorament. Van ser uns anys plens d'esperances, d'il·lusions, d'objectius que prenién forma: educadores i mestres compartien objectius, es complementaven, treballaven i es formaven juntes. Vaig tenir el privilegi d'aprendre amb elles i d'elles, de descobrir com aquells xiquets i xiquetes de famílies foranies esdevenien bilingües, aprenien a parlar i estimar la nostra llengua d'una manera natural, sense cap problema. Elles eren la nostra esperança.

Fa uns anys que torne a estar en contacte amb elles des d'una altra responsabilitat i les veig igual com sempre, déu ser que les tendres cèl·lules dels xiquets se'ls apeguen i les mantenen així de joves... Però sé que eixa frescura els ve sobretot d'una actitud mental, perquè el cos no sempre respon, els braços es cansen, l'esquena es ressent... i els responsables de la Conselleria les tenen oblidades. En vint anys no disposem de més escoles ni més recursos, únicament hi ha més xiquets amb les mateixes mans que sempre.

TEATRES DE L'ESCOLA

Dones en la guerra

Jaume Martínez Bonafé

He vist a la Biblioteca Nacional del passeig d'El Prado una exposició molt emotiva: les biblioteques de la guerra. Proclamada la II República, va ser ímprobable l'esforç de molta gent per engrandir la cultura. Des dels ajuntaments més xicotets fins a les grans associacions obreres en les ciutats, passant per les universitats o els ministeris, el gran projecte unitari va ser dur el llibre a les mans de tothom. Un dia, Gonçal Anaya em contava la seua experiència com a jove estudiant de Magisteri que anava a les Missions Pedagògiques, el tractament de les quals, per cert, està ben cuidat en l'exposició de Madrid. Aquell projecte cultural va resultar truncat pel colp d'estat franquista que, en el desenvolupament de la guerra, si no va respectar les vides tampoc no respectà els llibres. Així és com un esforç important en el període de guerra es va dedicar a protegir les biblioteques del poble.

D'aquesta exposició que ara comente, em va cridar l'atenció la biografia militant d'unes dones molt joves que van donar la vida en defensa de la cultura popular. No parle ara de les milicianes que fusell en mà se n'anaren a lluitar a la trinxera per aturar el feixisme. Parle d'unes altres dones amb una brillant biografia acadèmica, totes llicenciades i moltes amb cursos d'especialització en prestigioses universitats que, a pesar de la seua joventut, ocupaven càrrecs de responsabilitat en la gestió de les grans biblioteques. No eren,

I no van respondre com a tècniques a la pressió feixista sinó com a militants de la cultura, lluitant fins acabar a la pressó, a l'exili o davant d'un escamot d'afussellament.

però, tècniques bibliotecàries: eren intel·lectuals compromeses que posaven el seu saber al servei d'un projecte polític i social. I no van respondre com a tècniques a la pressió feixista sinó com a militants de la cultura, lluitant fins a acabar en la presó, a l'exili o davant d'un escamot d'afussellament. M'agradaria fer ací, amb lletres ben grans, la llista del seus noms. Deixeu-me almenys citar-ne un. Hi ha un llibre a la meua biblioteca particular que després de visitar l'exposició acaricie amb especial tendresa. És un llibre que m'ha acompanyat durant tota la meua vida professional, el *Diccionario* de María Moliner. L'exposició mostra en un aparador la seua xicoteta màquina Olivetti i les fitxes que anava omplint. Pense en la passió i el compromís d'aquella dona protegint amb la seua vida les paraules.

EDITORIAL

El Plan Concilia sap a poc

Encara que el ministre Jordi Sevilla, afirma que “el Pla Concilia contempla importants novetats i les mesures més avançades del nostre país en aquesta matèria”, deu dies de permís per al pare quan nasca un fill o una filla, a Catalunya els pares gaudiran d'un permís retribuït d'un mes. No està malament que siga tan fàcil i en tan poc temps aconseguir l'objectiu de, com diu el ministre, “prendre part plenament i en les mateixes condicions de la cura dels fills”. Un poc surrealista, no?

- Es diu que les hores de lactància podran ser substituïdes per un permís acumulat de quatre setmanes. No ens ofereixen l'opció de sumar quatre setmanes més de permís matern, sinó sacrificar el temps de lactància que ara disposem.

- Seguim amb 16 setmanes, quan a Andalusia, per exemple, ja gaudeixen de 20

- El personal empleat públic que demane excedència per cura de fills o persones depenents manté el mateix lloc de treball durant dos anys (a Balears el període s'amplia a tres anys).

- Encara que s'amplia l'edat dels fills i filles fins als 12 anys per a accedir a la reducció de jornada, les retribucions segueixen sent reduïdes en la mateixa mesura que el treball. A Catalunya, si redueixes la jornada en un terç, es perceben les retribucions íntegres durant un any, després de gaudir els permisos de paternitat i maternitat.

Sembla que el ministre desconeix els diferents desenvolupaments de la llei en diferents comunitats autònomes, unes disposicions legals que

milloren bastant el seu pla, qualificat com “una fàbrica de drets i oportunitats”. Drets i oportunitats, per a qui, si arranca per sota de drets ja aconseguits en altres territoris?

Explica el ministre que el Pla Concilia està en línia amb la normativa laboral més destacada en els països del nostre entorn. Vegem: a Suècia i Noruega el permís de maternitat és de 51 setmanes; Àustria, 54; Alemanya, 32; Dinamarca, 24. Sembla que el ministre no ha prestat molta atenció a les condicions d'aquests països europeus.

Totes les comparances anteriors només són exemples puntuals d'alguns desenvolupaments de lleis de conciliació de la vida familiar i laboral existents en el nostre entorn. Totes, en el seu conjunt, són bastant millors i beneficien a molt més personal empleat públic ja que el Pla Concilia només afectarà a uns 500.000 treballadors i treballadores de l'Administració General de l'Estat.

El ministre podria haver-se estirat un poc més amb millores innovadores i completes, finançament suficient, concrecions en matèria de recursos humans (és a dir, les substitucions en casos de reducció de jornada o permisos maternals o paternals). Podria haver pres mesures per a crear més menjadors escolars, equipaments socials que garantisquen la cura de xiquets, majors i persones discapacitades (escoles 0-3 anys i centres de dia). El Pla Concilia ens deixa amb sabor a poc, a quasi gens. No ens estranyaria que la nostra Generalitat el copiara. Això sí, a la baixa.

ALL

Per al capellà Gonzalo Gironés, que en el full parroquial *Aleluya* del Arquebisbat de València culpabilitzava les dones de ser les que en ocasions provoquen els seus maltractaments.

OLI

Per als grups de Dones Oriolanes, i altres organitzacions com Dones de negre, que realitzen un treball continu i callat de denúncia de les agressions cap a les dones.

ÈPOCA IV - N.º 192 - Febrer 2006 - SINDICAT DE TREBALLADORS I TREBALLADORES DE L'ENSENYAMENT DEL PAÍS VALENCIÀ. INTERSINDICAL VALENCIANA (STEPV-IV) - DIRECTOR: Joan Blanco · **CAP DE REDACCIÓ:** Rafa Miralles · **REDACCIÓ:** Xelo García, Pilar Gregori, Mila Llorens, Tere Ortigosa, Marga Juan, Clara Molina, Mila Conca, Hèlena López, Macu Gimeno, Ester Pérez, Lola Vives · **MAQUETACIÓ:** Jordi Boluda · **FOTOGRAFIES:** Joan Blanco, Jordi Boluda · **CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA:** Toni Soriano · **ADMINISTRACIÓ, REDACCIÓ I PUBLICITAT:** Juan de Mena, 18, baix. 46008 València. T. 963919147 · F. 963924334 · alloli.stepv@intersindical.org · www.intersindical.org/stepv · **IMPRIMEIX:** Bronte Graf, S. L. · Cullerers, 18. Alaquàs · T. 961515017 · **TIRATGE:** 15.000 exemplars · **ISSN:** 1576-0197 · **DIPÒSIT LEGAL:** V-1.454-1981 · **FRANQUEIG CON-CERTAT:** 46/075 · **INTERINDICAL VA-LENCIANA - ALACANT:** Glorieta P. Vicente Mogica, 5-12. 03005 · T. 965985165 · **ALCOI:** Jordi de Sant Jordi, 16-B. 03804 · T. 965523151 · **ALZIRA:** Avgda. Luis Suñer, 28-4t, p. 16. 46600 · T. 962400221 · **BENICARLÓ:** Plaça de l'Ajuntament, 3. 12580 · T. 964465283 · **ELX:** Maximilià Thous, 121-b. 03201 · T. 966225616 · **CASTELLÓ:** Marqués de Valverde, 8. 12003 · T. 964269094 · **GANDIA:** Sant Pasqual, 13 - 1r dta. 46700 · T. F. 962950754 · **VALENCIA:** Juan de Mena, 18. 46008 · T. 963919147 · **XÀTIVA:** Portal del Lleó, 8, 2º. 46800 · T. 962283067 · **UNIVERSITAT D'ALACANT:** Edifici Germà Bernàcer, b. Tel. 965909512 · **UNIVERSITAT JAUME I CASTELLÓ:** Ed. Rectorat. Campus Riu Sec. Tel. 964728812 · **UNIVERSITAT DE VALÈNCIA:** Blasco Ibáñez, 21. Tel. 963983018 · **UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA:** Camí de Vera, s/n. Tel. 963877046 · **UNIVERSITAT MIGUEL HERNÁNDEZ (ELX):** Maximilià Thous, 121 b. Tel. 966225616 · **UNIVERSITAT CARDENAL HERRERA - CEU:** Alfara del Patriarca. Tel. 963877046 · **UNIVERSITAT CATÒLICA SANT VICENT FERRER:** Godella. Tel. 963877046

Mesures encaminades a afavorir la conciliació de la vida personal i laboral

- Acumulació de l'hora de lactància. Les dones podran substituir l'hora diària de lactància per una ampliació del permís de maternitat de nou setmanes.
- Ampliació del permís de maternitat fins a les 26 setmanes. L'OMS aconsella la lactància exclusiva fins que l'infant té sis mesos.
- Ampliació del permís de lactància fins als 24 mesos. L'OMS aconsella la lactància compartida fins que l'infant té dos anys.
- Igualació en drets dels matrimonis convencionals amb les parelles de fet.
- Extensió dels menjadors escolars.
- Creació d'equipaments socials que garantisquen la cura de fills i filles, així com la de les persones discapacitades: escoletes 0-3 anys i centres de dia.
- Creació d'un permís retribuït d'una hora diària semblant al de lactància, per cura de persones majors greument malaltes.
- Permis retribuït de tres dies per malaltia infectocontagiosa de les filles o els fills.
- Habilitació de llars d'infants durant les activitats de formació,

- cursos, jornades, etc.
- Exigència a les administracions públiques i a les entitats privades que adopten un llenguatge no sexista i projecció d'imatges no discriminatòries de les dones.
- Exigència a les administracions i autoritats laborals que arbitren mesures per a eliminar radicalment el frau en la contractació, les discriminacions salarials i les ofertes de treball discriminatòries.
- Dret a gaudir de les vacances quan coincideixen amb el període de permís per maternitat (sentència de 18 de març de 2004 del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees).
- Permis de paternitat. Creació d'un permís retribuït, exclusiu per als homes de quatre setmanes de durada.
- En les reduccions de jornada per a cura de menors i persones majors dependents, s'ha de percebre el 100% del salari si es redueix un terç la jornada, i un 80% si la jornada es redueix a la meitat. Aquesta situació s'ha de mantindre fins que la criatura té un any o fins que desapareix la causa de dependència de la persona major. Si es

ARXIU

tracta d'una reducció per cura d'un infant fins que té nou anys, s'ha de percebre el 80% de les retribucions totals si es demana una reducció d'un terç de jornada i un 65% si la reducció és de mitja jornada.

14.- Manteniment de la cotització

com si es fera jornada completa mentre duren les reduccions de jornada. Pel que fa al valor econòmic del trienni corresponent aquest temps ha de computar com a jornada completa.

Carta de l'assemblea de dones del Fòrum Social Ibèric per l'Educació (FSIPE) de Còrdova

Les dones de les organitzacions participants en el FSIPE estem d'acord a afirmar que la nova educació de les dones i els homes per a compartir el món —un altre món—

passa per una formació obligatòria i necessària per a ambdós en la cura de la casa, la naturalesa, les criatures i, en general, una altra educació emocional i sexual. S'ha d'estendre la importància de la cura en els àmbits polític, econòmic, pedagògic i afectiu, per a fer possible una societat justa, solidària i pacífica. Les dones convidem tots els homes a passar del silenci i de la com-

prensió dels arquetips patriarcals dominants a una acció coeducadora que potencie el desenvolupament de masculinitats que bandegen la violència contra les dones i contra el món. Una educació per a una ciutadania integral mai no serà realitat si invisibilitzem o silenciem la mirada i les experiències de les dones, perquè amb això mutilem el món i manifestem la incapacitat de

comprendre'l en totes les seues dimensions. Ha arribat l'hora de dir alt i clar que és impossible construir un altre món sense desenvolupar totes les manifestacions de les subjectivitats femenines que constituïxen l'espècie humana.

Còrdova, 29 d'octubre de 2005

La Llei de promoció a l'autonomia personal i atenció a les persones dependents ha de respectar els drets de les dones

Àrea de la Dona
El Consell de Ministres va aprovar, el 23 de desembre de 2005, l'avantprojecte de llei de promoció a l'autonomia personal i atenció a les persones dependents —més encertat que llei de dependència, com solen anomenar-la els mitjans de

comunicació—, una norma que s'aprovarà, previsiblement, la pròxima primavera i entrarà en vigor a la primavera de 2007. Dels continguts de l'avantprojecte filtrats es desprén que la llei insisteix en el sistema d'assignar a les dones el paper de cura, una funció discriminatòria

i incompatible amb els drets de les dones a la salut, al treball i a la vida personal, i que caldrà modificar en el tràmit de discussió parlamentari. La gestió de la llei està previst que es faça de manera descentralitzada, a càrrec dels ajuntaments i les comunitats autònomes; el finançament estarà compartit per les administracions locals, les autonòmiques i les estatals; es garantirà l'accés a aquests plans de les persones sense recursos. Al País

Valencià haurem d'estar a l'aguait per neutralitzar els perills de privatització de serveis, una pràctica a què ens té acostumats l'actual govern valencià. Encara que la llei li dona a aquests serveis el caràcter de prestació del sistema públic de Seguretat Social, caldrà estendre la seua prestació amb caràcter universal com es fa als països nòrdics.

La reivindicació de l'Horta a la ciutat

Taula rodona i presentació del llibre i cd. Viure l'Horta. Una proposta didàctica per treballar la sostenibilitat.

Fòrum de debats La Nau
dimarts 21 de març, 18,30 hores
carrer La Nau, Universitat de València

Participants:
Ernest García (degà de la Facultat de Ciències Socials),
Alfons Cervera (escriptor), Diego Gómez (Federació Escola Valenciana), Clara Arbiol (autora, MRP Escola d'Estiu),
Jaume Martínez Bonafé (autor, Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació)

Les dones en els pressuposts participatius de l'Ajuntament de Sant Joan d'Alacant

Marga Juan, Llum Sabater,
Leslie Toledo

La població de Sant Joan d'Alacant (l'Alacantí) és el centre geogràfic de l'antiga horta d'Alacant. Situada en la costa mediterrània, és un poble al qual li agrada la música i que compta amb diverses bandes musicals i una plaça dedicada a Josep Carreras. La gent juga a la pilota amb passió i tècnica ancestral. Cada dos anys la paraula és la gran estrella a Sant Joan quan la ciutat s'ompli de contacontes i les persones de totes les edats tenen la possibilitat d'escoltar i ser escoltades. És un lloc on es pot degustar un bon arròs amb ceba o una coca d'ametles per a llepar-se'n els dits. El municipi és un dels pioners al País Valencià en disposar de pressuposts participatius, una responsabilitat compartida amb la seua ciutadania.

través de reunions, tallers i conversacions per facilitar la participació en el procés, amb materials elaborats col·lectivament, etc. Va ser un procés en permanent construcció col·lectiva, dissenyat conjuntament amb el govern local.

Érem dones i hòmens d'edats, orígens i militàncies diferents. Vam decidir anomenar-nos grup Motor. Seguint la definició de motor de la RAE, que mou la ciutadania i la manera d'actuar del govern destinada a produir moviment a expenses d'una altra font d'energia. En el nostre cas, això es traduïa en ganes de participar, conèixer i decidir conjuntament amb el govern municipal elegit democràticament. Com a auxiliar que posa en marxa un altre es tractava de la màquina del govern municipal i la ciutadania. No cal dir que tot no van ser flors.

Òbviament vam tindre altercats difícils, debats complexos i situacions imprevistes en què la injustícia estava coberta per la legalitat, encara era ilegítima... En fi, un dels grans dilemes de la democràcia ens va atrapar també. Però també era un pas important per a activar la ciutadania adormida. Els fonaments que presideixen l'elaboració dels pressuposts participatius són ben senzills. Es tracta d'un instrument mitjançant el qual la ciutadania es reuneix per deliberar i decidir sobre les prioritats del pressupost municipal i supervisar la seua execució.

El 2005, Sant Joan es va dividir en quatre zones. Les àrees previstes van ser Benestar Social, Cultura, Esport, Educació, Joventut, Manteniment, Dona i Participació Ciutadana. Entre els mesos de maig i juny es van realitzar assemblees per zona on es van decidir les prioritats i demandes de totes les àrees i es van elegir les persones representants de cada zona que s'integraven en el Consell de Participació Ciutadana, encarregat de jerarquitzar les demandes i establir el diàleg entre la població i el govern.

Les prioritats es van traslladar a l'Ajuntament i el seu equip tècnic va incorporar o rebutjar les propostes, les de competència del municipi i el

pressupost de les demandes. Amb aquesta informació el consell va elaborar un document que es va incorporar al projecte de pressuposts de 2006 a l'espera de la seua aprovació pel ple. El sistema, com es veu, combina la democràcia representativa amb la participativa. Però, on és la dona en aquest trajecte? Són molts els processos històrics en què el protagonisme de l'home ha exclòs la dona dels assumptes públics i polítics. Encara que a poc a poc les dones adquireixen més responsabilitats en els espais públics i assumeixen tasques polítiques, encara són admeses per a realitzar determinats treballs i funcions i no altres. A les dones, tradicionalment, se'ls assignen treballs de suport i de base, mentre que la presa de decisions i les posicions de poder i de representació es reserven als hòmens.

Encara que hui la participació política és àmplia i intensa, les dones segueixen excloses de la presa de decisions polítiques i de les estructures de poder. S'ha canviat la llei, però es mantenen molts costums, valors i pràctiques discriminatòries assentades en la tradició des de fa segles. La política està concebuda per hòmens i per als hòmens; concebuda segons les normes de participació i les formes de vida dels hòmens. Això fa que a les dones se les prive de les mateixes oportunitats: no són en el mateix punt de partida ni en la mateixa base competitiva.

L'experiència dels pressuposts participatius de Porto Alegre, al Brasil —en què ens vam basar per la seua capacitat d'expansió, renovació i continuïtat al llarg del temps— demostra que encara que hi haja una certa paritat en la participació i representació d'hòmens i dones en les assemblees i fòrums regionals i temàtics, l'equilibri es dilueix i perjudica la presència de dones en el Consell del Pressupost Participatiu, una instància en la qual hi ha només un 30% de dones. El percentatge es redueix encara més si es consideren només el total de consellers i conselleres titulars. Aquesta via apunta algunes de les limitacions de la democràcia i algunes de les possibilitats que pot presentar amb un model més partici-

patiu. Pensant en aquestes limitacions, en les pròpies tensions històriques generades per l'Estat i la societat, pot estar el germe d'altres eixides. Les dones vam proposar que la representació en les zones fóra paritària; d'aquesta manera es va garantir que l'accés a aquest lloc, a més de representar la zona que les triava, també representaria més del 50% de la població de Sant Joan, les dones. Vam ser les dones majoria en totes les assemblees, en les propostes de demandes, en la composició del grup Motor i en el nombre d'agents per zona. Com que havíem assegurat la paritat, vam eliminar un dels sostres de vidre que hauria pogut imposar-se a la participació de les dones en l'òrgan màxim del procés, el Consell de Participació Ciutadana.

També es van considerar altres mesures, senzilles, però quasi sempre oblidades, com l'horari consensuat, la ludoteca per als xiquets i les xiquetes, el llenguatge no sexista, així com la presència de dones de totes les edats en tots els materials de divulgació i en la coordinació de les reunions, els tallers i les assemblees.

Un últim element que cal considerar és que la iniciativa dels pressuposts participatius va partir d'una regidora, la qual va contractar una tècnica perquè treballara en l'àrea de Participació Ciutadana i una assessora perquè es responsabilitzara del desenvolupament del projecte. La presència de dones en la coordinació dels treballs va animar altres dones a participar-hi i les va estimular a ocupar espais de poder compartits, un objectiu prioritari pel qual lluitem.

La promoció de la participació ciutadana ha de ser una estratègia de lluita contra l'exclusió, una oportunitat per a contemplar els interessos i necessitats de les dones. Els pressuposts participatius han de superar encara molts obstacles, però es tracta d'una experiència que cal compartir per a refrescar les idees i animar altres companyes en els seus pobles a impulsar més iniciatives de la participació ciutadana assentades en la igualtat entre dones i hòmens.

editorial

El 2005, un grup de ciutadanes i ciutadans vam formar, informar i elaborar plans i estratègies perquè les persones s'hi implicaren. Es va dividir la ciutat per descentralitzar les decisions, es va preparar un reglament, es va crear un butlletí, es va difondre tota la informació a

Se inician por primera vez los Presupuestos Participativos en Sant Joan d'Alacant

El 2005, un grup de ciutadanes i ciutadans vam formar, informar i elaborar plans i estratègies perquè les persones s'hi implicaren. Es va dividir la ciutat per descentralitzar les decisions, es va preparar un reglament, es va crear un butlletí, es va difondre tota la informació a

L'Aula de Debat Feminista d'Alacant practica els valors de la comunicació horitzontal

Tere Ortigosa i María Fernanda
Tortosa

L'Aula de Debat Feminista és un espai de dones i homes que coincideixen en un cercle d'estudis, en una estratègia horitzontal d'autofor- mació sense professorat, on totes les persones assistents es respon- sabilitzen, si així ho volen, de coordi- nar els debats. Sobre un tema consensuat s'emmarca la qüestió, s'hi aporta documentació, es modera la sessió i se'n recullen les conclu- sions. Totes les persones interessa- des poden assistir esporàdicament al debat i incorporar-s'hi en qualse-

vol moment.

És excepcional l'existència de grups de treball com aquest, que funciona sense líders, a pesar de la trajectò- ria de les seues fundadores.

L'experiència acumulada des del *Feminari* d'Alacant ha consolidat una metodologia de treball circular on totes les aportacions són ben rebudes. Les membres del grup destaquen la fluïdesa en el desenvolupament de les sessions i l'alt nivell de participació. En aquests debats, sempre es parla amb claredat, s'escolta amb respecte i es descobreixen claus que s'oculten en compor-

taments aparentment normals. S'hi diuen coses molt fortes i amb apas- sionament, però els tons es calmen i les persones sempre es respecten. "A pesar de l'hora, isc de les reu- nions més descansada que quan hi arribe, és relaxant", afirmava una de les assistents. "Sempre havia pensat que el feminisme eren només teo- ries i he descobert moltes coses sobre mi mateixa", explicava una altra. La qualitat de comunicació és un dels aspectes més valorats per les assistents: "El que més m'agrada és que ningú pretén imposar res". L'aula s'ha convertit ja en una experiència d'aquesta connexió en femení necessària, possible i potser, ja, ineludible.

Aquest curs, l'Aula de Debat

Feminista d'Alacant aborda el tema "Marques d'opressió en democrà- cia", dins del qual s'analitzen aspectes com: l'imperialisme patriarcal, els fonamentalismes religiosos, l'ex- plotació i la submissió, la legalitza- ció de la prostitució, la marginació, la violència de gènere, els micro- masclismes i la manca de poder i autoritat. L'aula ha permès la consoli- dació d'un nucli de referència a la ciutat d'Alacant que informa, té pre- sència en l'opinió pública i proposa alternatives a la realitat sexista, des- igual, discriminatòria. Les reunions se celebren els primers dimarts de cada mes, entre les 20.15 h i les 22 h, a la Universitat d'Alacant (Av. de Ramón y Cajal, 4, parc de Canalejas).

Un fonèvol enfront dels murs masclistes

Gemma Ballester, Hermínia Blanquer, Mila Llorens

En 2005, tres alcoianes es van presentar a una *filà* —cadascuna de les 28 associacions on cal inscriure's per poder participar amb plenitud de drets en la festa— per integrar-s'hi i ser-ne membres. La votació que havia de decidir l'acceptació o no del seu ingrés, en lloc de realitzar-se col·lectivament per a totes les noves persones sol·licitants —com fins aleshores era tradicional— es va fer de manera individual, persona a persona. Amb aquest sistema de votació, la mateixa assemblea que en votació secreta obria l'entrada a la *filà* a tots els homes sol·licitants, la negava a les tres dones. El fet es va denunciar en un jutjat que, finalment, no va trobar cap motiu per a llevar la raó a la junta general de la *filà*.

Les tres dones a què es va negar l'entrada pertanyen a l'associació Fonèvol, denominació amb què, en l'edat mitjana, es coneixia la màquina militar usada en els setges a les muralles de ciutats o castells per obrir-hi bretxes produïdes per l'impacte d'uns grans projectils. És justament aquest el sentit inicial que les dones de Fonèvol volien donar al grup. A hores d'ara, Fonèvol és una organització consolidada en la qual hi ha homes i dones que tenen com a objectiu la incorporació plena de la dona a la festa de moros i cristians d'Alcoi.

La història

Si fem una miqueta d'història, comprendrem com naix l'organització. Amb motiu de la promulgació de la Constitució de 1978, les institucions públiques van reformar els seus estatuts per adaptar-los a la norma suprema de l'estat. Els estatuts de l'Associació de Sant Jordi —l'entitat que agrupa totes les *filaes* i que per delegació de l'Ajuntament d'Alcoi organitza les festes— també van haver d'adequar-se a la Constitució, cosa que significava que cap persona podia ser discriminada per raó de sexe per a poder participar-hi. A Alcoi hi ha censats com a festers un total de sis dones enfront d'uns sis mil homes.

L'any 1997, per primera volta, una dona aconseguia formar part d'una *filà*: Núria Martínez entrava a la *filà* Alcodians. L'any següent ho feien Eva Guerrero i Hermínia Blanquer als Navarros. Les tres començaven formalment a gaudir dels mateixos drets dels homes. El procediment pel qual Núria, Eva i Hermínia hi van poder entrar és el següent: la *filà* es posiciona sobre una proposta global amb la relació de totes les persones sol·licitants, sempre a proposta d'alguns membres de la *filà*, i l'assemblea l'aprova conjuntament. Fins aleshores, cap altra dona havia sol·licitat incorporar-s'hi com a membre fester de l'Associació. Un altre sistema possible per a entrar a la *filà* és que els pares hi apunten des de ben menuts el seu fill o la seua filla i abonar regularment les quotes com a membre infantil, juvenil i adult. El fet que aquestes primeres dones entraren en l'associació

potser va provocar que alguns homes manifestaren els seus recels sense més transcendència perquè no era possible la prohibició d'un sistema d'ingrés aprovat en els estatuts de l'Associació amb l'empara del precepte constitucional.

En 2002, Hermínia Blanquer és nomenada perquè desfilés en l'esquadra en l'entrada de cristians, d'acord amb la normativa de la seua *filà* que ho ratifica en assemblea. Però, els mateixos homes que públicament no havien fet cap pronunciament diuen ara que això no pot ser i aconsegueixen revocar la decisió anterior en una altra assemblea on decideixen, per majoria, que una dona no pot eixir desfilant en una esquadra el dia de l'entrada. I, efectivament, aconsegueixen que Hermínia no puga desfilars en l'esquadra.

Aquest fet va indignar moltes alcoianes i alcoians convençuts que els

Amb motiu de la promulgació de la Constitució de 1978, els estatuts de l'Associació de Sant Jordi també van haver d'adequar-se a la Constitució, cosa que significava que cap persona podia ser discriminada per raó de sexe per a poder participar-hi.

homes i les dones tenen dret a gaudir de la festa i de la vida de la forma que ells i elles consideren convenient. Sempre, és clar, amb el respecte i l'estima cap a les altres persones. Un reduït grup de dones va començar a reunir-se per estudiar accions tendents a evitar que els seus drets com a persones foren vulnerats. Els estatuts de l'Associació es van presentar en 2002 i el 8 de març de 2003 —data d'inequívoca càrrega simbòlica— Fonèvol feia la seua primera presentació pública a la ciutat.

TOMÁS TAPIA

El treball de Fonèvol

- I Jornada sobre la Dona en la Festa, març del 2004, amb dos objectius: reflexionar sobre la participació de la dona en les festes tradicionals —la Vila Joiosa, Banyeres, Villena, Petrer, Muro i el mateix Alcoi— i estudiar estratègies per a eliminar la discriminació existent.
- Activitats de sensibilització durant les festes de 2003, 2004 i 2005, com el repartiment d'adhesius —*Xiquetes i xiquetes, a la festa els mateixos drets; Evolució o extinció; On està la dona?*— i de confeti de color morat.
- Presentació, en 2004, d'una queixa al síndic de greuges. El síndic va resoldre a favor de Fonèvol i va recomanar a l'Ajuntament d'Alcoi que adoptara mesures per a modificar els actuals patrons socioculturals de conducta assignats en funció del gènere, amb la finalitat d'eliminar els prejudicis, els usos i els costums basats en fets històrics, en la idea d'inferioritat o en funcions estereotipades de dones i homes contràries al principi constitucional d'igualtat. El síndic també va instar l'Ajuntament que considerara la procedència de consignar una partida pressupostària per a finançar i subvencionar les activitats de l'Associació de Sant Jordi mentre es continue obstruint la participació integral i plena de la dona en la Festa de Moros i Cristians d'Alcoi. Finalment, el síndic plantejava que l'Ajuntament propiciara i impulsara decididament la integració progressiva, plena i igualitària de la dona en la Festa. Però el consistori ha ignorat totes les recomanacions del síndic i ha fet cas omís de les seues recomanacions. Per això, l'Ajuntament d'Alcoi ha sigut declarat hostil dues vegades pel síndic de greuges, el qual ha presentat l'informe preceptiu a les Corts Valencianes.
- Presentació d'una moció al plenari de l'Ajuntament pel setembre de 2004, en què Fonèvol proposa complir les tres recomanacions del síndic. La moció va ser rebutjada amb els vots del PP i l'abstenció del PSOE. Els regidors de l'Entesa

- (3) i el Bloc (1) hi van votar a favor.
- Concurs de fotografia festera: *Una visió crítica sobre la participació de la dona en la festa*; octubre de 2004.
- Durant els anys 2005 i 2006 el síndic de greuges, a instància d'una queixa particular de tres dones rebutjades per la *filà* Navarros, insisteix a demanar explicacions a les conselleries de Turisme, Benestar Social, i Justícia, Interior i Administracions Públiques per la seua passivitat respecte als seus informes sobre la discriminació de la dona en les festes d'Alcoi. Les Corts Valencianes reben els informes sobre aquesta situació.
- En el curs 2005/06, s'ha constituït un grup de treball en el CEFIRE d'Alcoi, el qual està enllestit —per als nivells, des d'Infantil fins a Secundària— una unitat didàctica sobre les festes des d'una perspectiva coeducativa, on els xiquets i les xiquetes desenvolupen tots els diferents rols festers amb plantejaments no discriminadors.

L'Ajuntament ha ignorat totes les recomanacions del síndic i ha fet cas omís de les seues recomanacions, per això, ha sigut declarat hostil dues vegades pel síndic de greuges

- Per al març de 2006, hi ha programada una segona jornada de debat i reflexió. Les intervencions abordaran la qüestió des d'una triple perspectiva antropològica, històrica i sociològica, i serviran per a difondre experiències de no-discriminació en festes de diferents localitats del País Valencià per mostrar que la Festa és dinàmica i ha d'assolir valors d'igualtat.

La diferencia sexual en 'Pasión de gavilanes'

Algo nos toca

Begoña Siles Ojeda

El 20 de junio de 2005 Antena 3 emitía el primer capítulo de la telenovela colombiana *Pasión de gavilanes*. El 19 de Enero de 2006 finalizaron las emisiones. Durante esos siete meses *Pasión de gavilanes* fue líder de audiencia y la cifra de sus espectadores rondó entre los cinco y los seis millones. La telenovela fue vista mayoritariamente por gente joven menor de 44 años, residente en zonas urbanas, de clase media y media alta.

Si *Pasión de gavilanes* ha seducido la mirada apasionada de tantos telespectadores la banda sonora también ha embaucado a miles de oyentes: el álbum ha vendido 250.000 copias. Y el tema musical de cabecera de los 170 episodios *Fiera inquieta. ¿Quién es ese hombre?*, fue durante siete semanas número uno en ventas.

Al escuchar la realidad que habla a través de estos datos cuantitativos podemos interpretar que la telenovela ha dejado de ser ese género destinado a mujeres, principalmente amas de casa, de clase social baja y de hábitat rural — como sucedía en la década de los ochenta cuando se emitieron las primeras series— para ofrecerse a una audiencia con unos parámetros sociales muy diferentes.

A partir de ahí cabe plantear una serie de cuestiones. ¿Por qué la *Pasión de gavilanes* hace estallar los récords de audiencia si pertenece a uno de los géneros televisivos más infravalorados por la opinión popular, la crítica y los profesionales del medio? ¿Qué atrae de estos culebrones a la mirada cuando la realización audiovisual es más bien precaria, la trama de la historia se estructura de manera bastante simple alrededor de la venganza, el odio, los celos, el amor apasionado y los personajes son trazados con líneas estereotipadas?

Podemos contestar con razones extratextuales como la existencia de una profusa y referencial campaña publicitaria por parte de la cadena. O pensar que la telenovela se emitía en un horario en que la población no tiene nada mejor que hacer que tumbarse en la butaca ante del televisor. No lo creo.

El perfil de la audiencia deja entrever que se trata de un espectador en activo, laboral y académicamente. Y aunque no lo fuera, nunca he creído que el telespectador sea un autómatas tan pasivo hasta el punto de ser incapaz de decidir apagar la tele o cambiar de canal.

Por tanto, a pesar de la calidad del producto —deficitario por su realización audiovisual y por su estructura narrativa en relación con otros espacios televisivos o cinematográficos— hay algo en *Pasión de gavilanes* —como antes en *Betty la fea*— que atrae la mirada inconsciente y/o consciente del público. Algo que probablemente tenga que ver más con el deseo que con la ideología.

¿No podría ser un deseo que habla de la diferencia sexual, un planteamiento que recoge el tema musical de cabecera? Cuando hablo de diferencia sexual me refiero a lo que el sujeto —a nivel corporal y emocional— se juega en el

ARXIU

encuentro sexual con el otro, no a la igualdad sexo-género del nivel político, social, laboral y cultural que durante siglos ha reivindicado el movimiento feminista y que hay que seguir defendiendo y conquistando día a día.

Parto de la hipótesis que el discurso psicoanalítico lleva años proclamando: "Cuanto más intentamos obviar o suprimir la diferencia sexual, menos eróticamente carnales son las relaciones entre humanos —encuentros a través de

Probablemente la mirada de los miles de espectadores de *Pasión de gavilanes* anhelaba sentir una diferencia sexual que la mayoría de nuestros discursos escamotea.

Internet— y, al contrario, más descartadas en su presentación —aumento de la violencia—" (María Cruz Estada: "Se juega aquí: en mi cuerpo", en *Trama&Fondo*, núm.17, II semestre de 2004).

Fiera inquieta

Paradojas de esta sociedad nuestra. A medida que muchos de sus discursos intentan borrar la diferencia sexual de los cuerpos y las psiques de los hombres y de las mujeres, el 85% de la población se rinde a la visión de *Pasión de gavilanes*. Y si algo muestra claramente esta telenovela es la diferencia sexual tanto de cuerpo —los de los actores son muy masculinos o muy femeninos— como de palabra, como recoge el tema musical: "Mírame, yo soy la otra, la que tiene el fuego, la que sabe bien qué hacer. / Tu sonrisa es la caricia, que me mueve, que me hace enloquecer, y en la penumbra, misterio-

so, cada noche me deslumbras, y te pierdes al amanecer. / ¿Quién es ese hombre que me mira y me desnuda? Una fiera inquieta que me da mil vuelitas y me hace temblar, pero me hace sentir mujer".

En el encuentro sexual esta letra diferencia claramente la posición femenina de la masculina. En la primera estrofa la femenina ya está marcada: una mujer que tiene la pasión y el saber hacer. ¿Y qué es lo que sabe hacer bien? ¿Acaso encender con su fuego la llama —poner el miembro masculino eréctil— para que sea posible el encuentro sexual, como describe la segunda estrofa? Se trata de un encuentro donde ella hallará su goce más intenso, tan intenso que le hace sentir mujer y proclamar: "Yo soy su mujer".

Así pues, hombre y mujer, cada cual en una posición sexual. El activo, Juan Reyes, para hacerle gozar a ella, la pasiva Norma Elizondo, y hacerla sentir mujer en un encuentro marcado por la diferencia pero que permite desactivar la ira de venganza de sus dos familias enfrentadas.

Probablemente la mirada de los miles de espectadores de *Pasión de gavilanes* anhelaba sentir una diferencia sexual que la mayoría de nuestros discursos escamotea. ¿No será por eso que la audiencia actual de las telenovelas está conformada por gente joven que ha mamado una serie de discursos basados en cuerpos andróginos en los que el sexo queda reducido a lo estrictamente biológico? Los datos así parecen demostrarlo. Puede que haya otras interpretaciones pero ésta no conviene en ningún caso descartarla.

Profesora de Narrativa Audiovisual
Universidad Cardinal Herrera-CEU.
València

Perspectiva de gènere i d'investigació

Pilar Gregori

A la Safor, vam celebrar l'última tardor el XXV Aniversari d'Ensenyament en València. S'hi van organitzar diverses activitats i les persones que hi vam col·laborar ho vam fer amb molta cura. Però en el desenvolupament de les xarrades que explicaven els estudis fets sobre l'ensenyament de i en valència vaig detectar que jo no hi era i puc assegurar-vos que he estat a la comarca durant tots aquests anys treballant a l'escola. Els estudis sobre fenòmens socials sovint em deixen perplexa. En quasi tots, falta explicar la intervenció d'una part de la societat, les dones, i per tant, manquen d'una investigació des de la perspectiva de gènere.

És possible que el mètode emprat en la investigació siga tan decisiu? No hi ha dubte que el mètode científic, una eina per a conèixer i explicar la realitat, ha estat una aportació extraordinària, encara que és possible que haja anat desenvolupant-se en en el seu aspecte més mesurable en detriment d'aquelles dades no mesurables, les que no es podien traduir en números. Els fets, les relacions i les interaccions no es poden plantejar en abstracte: han d'estar emmarcades en un ambient concret, unes característiques específiques. Com podem explicar tot això des d'un model d'investigació científica basada en la lògica i l'estadística?

Per una altra banda, si la investigació qualitativa pot donar-nos algunes respostes, no ha experimentat un desenvolupament tan important com la de caràcter quantitatiu; més prompte s'ha vist atacada per la mateixa ciència, al·legant falta d'objectivitat en la producció de dades. Si el paradigma racionalista s'ocupa d'estudiar els fenòmens *inmutables* —i parlarem de fiabilitat, atesa la persistència i constància d'aquests fenòmens— en els fenòmens socials haurem de reconèixer el pes que pot tenir la mesura qualitativa dins el paradigma naturalista. Potser no hauria d'existir una oposició frontal entre ambdós paradigmes. Es tractaria d'explicar una mateixa realitat des de la complementació, amb més pes del mètode d'investigació que poguera esbrinar l'acció social que es desenvolupa. La perspectiva de gènere hi estaria inclosa. Necessitaríem, per tant, que la universitat investigara en aquesta direcció i que, a més dels màsters que organitza, proposara estudis concrets per a aprofundir en aquesta investigació.

Si les coses avançaren per aquest camí, potser no m'hauria sentit exclosa d'una experiència en què vaig intervenir de manera activa i que vaig contribuir a generalitzar.

Propostes didàctiques

Primària La igualtat en els anuncis de televisió

Anàlisi d'imatges

La TV és un mitjà que se sol veure bastant, de vegades en companyia d'altres persones. En qualsevol programació, els anuncis sempre duen un missatge. Són cridaners, amb efectes especials i molt agradables a la vista perquè el seu principal objectiu és aconseguir que es consumeixi el producte que anuncia. Els anuncis es dirigeixen a l'inconscient, de manera que s'absorbeixen de manera natural.

Els anuncis van canviant amb el pas del temps i ara es tenen en compte algunes coses que abans eren impensables. Es cuiden els detalls, però encara es recorre a estereotips i llocs comuns, sobretot quan es tracta de dones. Hi ha bona cosa d'anuncis dirigits a la bellesa, en la neteja ha de venir Don Limpio o el majordom del cotó per dir-nos com s'ha de netejar. Però ells sem-

bla que no netegen mai i les mamàs continuen fregant. Alguns anuncis institucionals tenen en compte el tractament igualitari d'homes i dones i respecten la seua dignitat com a persones. Les activitats que proposem es poden fer també sobre anuncis en premsa escrita, tanques publicitàries o imatges tretes d'algun llibre de text on persistisquen imatges i estereotips sexistes.

Objectius

- Treballar amb les xiquetes i els xiquets en el concepte d'igualtat des de la casa, l'escola i la societat.
- Reforçar la idea d'igualtat que té l'alumnat d'aquesta etapa educativa.
- Analitzar críticament algunes imatges i el tractament d'aquestes imatges en relació amb l'estereotip de les dones.
- Observar el paper de la dona en la família, en la societat.
- Analitzar el tractament desigual de la dona en la imatge.
- Desenvolupar la capacitat d'observació en el llenguatge visual.
- Comparar els rols de les dones amb els dels homes.
- Oferir recursos per a desenvolupar la igualtat entre sexes.

Estratègies docents

- Preparar una cinta o un DVD i gravar tres anuncis de la TV.
- Preparar preguntes o comentaris sobre l'anunci que motiven a participar en l'activitat.

A) El primer anunci pot ser sobre

les tasques domèstiques, com ara algun sobre productes de neteja: Don Limpio, Wipp Express... Es veu un xiquet que agafa un porc i es taca. De seguida, una senyora li diu que sa mare haurà de llavar la roba tacada fregant-la i el xiquet li respon: Mi mamá no friega.

B) El segon dels espots pot ser qualsevol dels que aborden l'aspecte físic de les dones: Corporación Dermoestética, Diadarmine, Fitness, desnatats de Vitalinea, Special K, Naturlinea... N'hi ha un on ix una xeringa al costat d'un rostre que diu: Cirugía no.

C) El tercer anunci pot ser el d'un producte de consum. N'hi ha un amb un got d'aigua amb oli, i s'hi va afegint aigua fins que l'oli se n'ix. L'eslògan és: Agua para expulsar del cuerpo la grasa que te sobra. És important no veure els tres anuncis seguits, sinó que se'n parle separatament. Després, cal tornar-lo a passar per veure tot el que pot haver-se oblidat. I així amb els altres dos.

Desenvolupament de l'activitat

— Visió del primer anunci. Es reflexiona sobre el contingut de l'espot i se'n fan preguntes: Qui apareix en l'anunci? Què diu, què diuen? On es desenvolupa l'acció? Què volen que comprem? Quina és la frase més important? A qui se li diu el que ha de fer? Per què ha de ser la mare la que fregue en casa? Qui neteja a la nostra casa? Per què

ho fa sempre la mateixa persona? Caldria compartir aquest treball? Coneixeu anuncis on totes les persones comparteixen les tasques de la casa?

— Visió del segon anunci. Reflexió amb preguntes.

— Visió del tercer anunci. Més reflexió i preguntes

Activitats

És preferible que siguin els xiquets i les xiquetes els qui elaboren les activitats, per reforçar en positiu la igualtat. Mai no els donarem una imatge perquè la pinten, retallen o manipulen sense més, perquè el que volem és eliminar determinats estereotips socials. Convé fer els comentaris i les crítiques en grup i apuntar les conclusions en la pissarra. Per equips es poden fer anuncis diferents, respectuosos amb la idea de la igualtat entre nens i nenes. Si és possible es pot representar, dibuixar o llegir, com si fóra en la ràdio.

Reflexió final

Crear un bon anunci és molt difícil i es requereixen anys d'estudis i experiència per a realitzar-lo. Però és interessant impulsar iniciatives escolars que tracten de modificar coses que fan malament persones que potser han estudiat molt, però que segurament no ho van fer amb igualtat.

ARXIU

Secundària Les tasques no remunerades són activitats econòmiques que creen riquesa

Introducció

La corresponsabilitat en les tasques de la llar i en la cura de les persones amb falta d'autonomia és una mostra del grau de desenvolupament d'una societat igualitària. Per a això, és essencial transmetre valors de responsabilitat, cooperació i solidaritat entre els uns i els altres. La no-discriminació de gènere forma part del creixement de la persona. Dignificar el paper de les dones en el món i lluitar pel compliment dels drets humans i la Carta Mundial de les Dones ha de ser, per tant, un compromís de la societat i especialment dels educadors i les educadores.

L'objectiu d'aquesta proposta didàctica és sensibilitzar l'alumnat de la importància de la gestió econòmica de la família, una tasca realitzada tradicionalment per les dones, però que ha de ser compartida per totes les persones que viuen davall el mateix sostre. Partint de la consideració que, per a prendre consciència del valor d'algunes coses, cal avaluar-les en termes econòmics, considerem impor-

tant que els xics i les xiques coneixen el cost d'una persona assalariada per al treball domèstic i/o la cura de la infància i de les persones majors. La recerca de documentació i el debat en l'aula ajudaran a aconseguir els objectius. En els debats a l'aula cal tindre present que existeixen, a més, altres valors afegits en la realització de les tasques esmentades que no són quantificables, però que aporten a la família benestar, salut física i emocional.

Objectius

- Analitzar les tasques no remunerades, com les de la llar i la cura de les persones depenents.
- Conèixer la realitat de la pròpia llar i veure si aquestes tasques són compartides per tots els membres de la família.
- Estudiar el cost d'aquestes tasques si les realitzaren persones assalariades.
- Conèixer els ingressos i les despeses generals mensuals de la pròpia família.

Continguts

- Reflexionar sobre si en els països desenvolupats se segueixen produint situacions de desigualtat: en la casa, en l'institut, en el treball, etc.
- Treballar amb l'alumnat el significat de persones dependents (majors, persones de mobilitat reduïda, xiquets i xiquetes, etc.).
- Fomentar el repartiment de tasques entre tots els membres de la família.
- Simular situacions reals en l'aula on l'alumnat compartisca tasques que tradicionalment han sigut realitzades per les dones.
- Avaluar la gestió econòmica de la família.
- Sensibilitzar l'alumnat sobre la necessitat de construir una societat igualitària on els homes i les dones tinguen els mateixos drets i les mateixes obligacions.

Activitats d'aula:

1. Es pot realitzar en grups de cinc o sis components. Buscar dades sobre salaris de treballadors i treballadores domèstics, ajuda a domicili, etc., i saber el cost de

cadascun.

2. Emplenar el següent qüestionari individualment i després exposar els resultats en classe:
  - Nombre de persones que conviuen en ta casa i grau de parentiu.
  - Nombre de persones dependents que viuen amb la teua família. Qui en té cura?
  - Nombre de persones que treballen fora de casa. Qui realitza la neteja? Qui realitza la compra?
  - Confecció de la llista de la compra amb el preu unitari. Calcular el pressupost de la compra setmanal i de la compra mensual.
  - Acompanyament a qui realitza la compra en la teua família.
  - Redacció d'un conte o un poema on els personatges assumeixen els diferents rols dels membres d'una família.

Conclusions

En finalitzar les activitats, cada equip exposarà el seu treball a la resta del grup de classe i aportarà les conclusions de l'equip. S'obrirà un debat i, entre tots i totes, elaboraran les conclusions finals.

Carmen Méndez Cortés
juez de violencia sobre la mujer

“Para eliminar los malos tratos es fundamental la educación desde pequeños”

JORDI BOLUDA

“Viví 12 años en Madrid y luego vine a estudiar a Alicante, hice un máster de economía y llegué a trabajar en un banco. Pero vi que no era lo mío y decidí preparar oposiciones”. Carmen Méndez es la responsable en Alacant de uno de los juzgados de violencia sobre la mujer que en 2005 se desplegaron de acuerdo con la nueva Ley orgánica de medidas de protección integral contra la violencia de género. Profesional de la justicia desde hace seis años en que aprobó simultáneamente las oposiciones a fiscal y juez, Carmen Méndez fue antes titular de un juzgado de primera instancia e instrucción en Elda, un destino desde donde empezó a familiarizarse con casos de agresiones contra las mujeres.

Rafa Miralles

— **¿Por qué decidió trasladarse a este juzgado de violencia de género?**

— Hubo razones familiares, de proximidad al domicilio, y otras de índole profesional porque el tema no me es desconocido. En Elda ya veía casos en los que como juez se puede realizar una importante función social.

— **¿A qué asuntos se refiere?**

— A los casos de violencia doméstica. La nueva ley precisa ahora la violencia de género como un subtipo de lo que antes era la violencia doméstica. Las nuevas disposiciones sólo desgajan una esfera de lo que antes era violencia doméstica pero el resto se mantiene con el mismo tratamiento anterior.

— **¿Qué es exactamente la violencia de género?**

— El núcleo primario de la violencia de género es la agresión de un hombre a una mujer, con una condición: que sea su cónyuge, o haya sido, que sea o haya estado ligado por una análoga relación de afectividad. El ámbito de la violencia doméstica incluye además a otros familiares. Por ejemplo, cuando se producen lesiones por agresión de un padre a su hijo.

— **¿Cuáles son los casos más frecuentes con los que se enfrenta ahora?**

— En lo penal investigamos delitos que se englobarían en el ámbito de la violencia de género. Relacionados con esta violencia conocemos del enjuiciamiento y fallo de faltas, resoluciones sobre peticiones de medidas de protección y juicios rápidos, todo ello en el ámbito penal. En el ámbito civil están los divorcios, las separaciones, las regulaciones de la guardia y custodia, los regímenes de visitas o la pensión de alimentos de hijos no matrimoniales.

— **¿Qué tipo de sentencias dicta?**

— Si el caso juzgado es constitutivo de delito investigo y sólo dicto sentencia si hay conformidad, pero en la mayoría de estos casos la sentencia la dicta un juzgado de lo penal. En los juicios de faltas en cambio instruyo y dicto sentencias en todos los casos.

— **Desde algunas tribunas feministas se critica la ley por tres motivos. Una, que deja desprotegidas a las madres, las hermanas, las hijas, las cuñadas. Dos, que no dice nada sobre las responsabilidades en las que puedan incurrir personas conocedoras de agresiones contra las mujeres —vecinos por ejemplo— que no las denuncien. Y tres, que existan aún zonas oscuras en el comportamiento diligente de ciertos funcionarios policiales.**

— Mi misión no es valorar la ley sino aplicarla. En cuanto a si hay desprotección, siguen sancionándose las conductas agresivas en el ámbito doméstico igual que antes. Tal vez haya cosas que puedan mejorarse pero no se puede obviar que estos juzgados han empezado a funcionar hace muy poco.

— **¿No habría que incentivar de algún modo que la gente denunciara los comportamientos supuestamente delictivos de los que tuviera conocimiento?**

— A nosotros nos llega el conocimiento de los hechos por vías diversas, como una denuncia presentada por la mujer en el juzgado de guardia, en la oficina de atención a la víctima o en una comisaría de policía. Aconsejo dirigirse a la policía porque eso permite comenzar enseguida la investigación y adoptar medidas concretas como la detención del denunciado si concurren determinadas circunstancias. Además, para realizar un juicio rápido es necesario que exista un atestado policial. Otra vía posible es que nos llegue un parte judicial del hospital ante una supuesta agresión.

— **¿Qué mecanismos se ponen en marcha cuando se produce una denuncia?**

— La policía puede realizar atestados sin necesidad de que se haya producido ninguna denuncia. Una simple llamada telefónica que informa de que se está produciendo una agresión en la calle pone en marcha el procedimiento, la policía se desplaza al lugar de los hechos y elabora un atestado. En este sentido percibo que las fuerzas y cuerpos de la seguridad se están implicando mucho en estos temas.

— **¿Y si la víctima tiene miedo de denunciar?**

— Es cierto que a veces la presunta víctima no quiere denunciar pero la policía siempre redacta su informe y nosotros lo investigamos porque toda agresión es delictiva y por tanto perseguible de oficio. Cuando existen indicios de que se ha producido una agresión de violencia de género, aunque no exista ninguna denuncia de la perjudicada, el juzgado actúa de inmediato.

— **¿Están siendo eficaces los cursos de rehabilitación para maltratadores y agresores?**

— Conviene aclarar algunos malentendidos que suponen que los agresores que realizan estos cursos quedan eximidos de cumplir las penas que les han impuesto los tribunales. Eso no es así.

— **Explíquelo, por favor.**

— Cuando se suspende una pena de privación de libertad es porque concurren los requisitos legales. Además de los propios para suspender la privación de libertad, al agresor se le impone la asistencia obligatoria a estos cursos y en caso de que no asista se revoca automáticamente la orden de suspensión y pasa a cumplir la pena. No se trata por tanto de ningún trato de favor sino de una condición adicional que se le impone. En cualquier caso el grado de eficacia de estos cursos tendrá que verse a largo plazo.

— **Cuando en una escuela llega una madre y le dice al profesor que el padre de su hijo tiene prohibido recogerlo a la salida, ¿qué se puede hacer?**

— En caso de que un maltratador incumpla alguna de las medidas que le haya impuesto el juez ocurren dos cosas. La primera, que está cometiendo un nuevo delito de quebrantamiento de condena. Pero además el fiscal o la acusación particular pueden solicitar su ingreso en prisión u otras medidas más restrictivas de la libertad.

— **¿Qué medidas destaca de la nueva ley contra la violencia de género?**

— Uno de los aspectos fundamentales de la ley es sin duda el dedicado a la educación. Es muy importante que a los niños desde pequeños se les enseñe que la mujer y el hombre son iguales, que no se puede discriminar a la mujer por el hecho de serlo, que todos tenemos igualdad de derechos y obligaciones. La educación es fundamental para que en el futuro desaparezcan los malos tratos, muchas veces vinculados a culturas en las que se considera normal la supremacía del hombre sobre la mujer.

— **¿Quiere decir que los agresores abundan más en algunas culturas que en otras?**

— Es cierto que en esas conductas existe un componente cultural como también lo puede haber de consumo de alcohol y de drogas,

Aconsejo dirigirse a la policía porque eso permite comenzar enseguida la investigación, ya que para realizar un juicio rápido es necesario que exista un atestado policial.

pero eso no implica una exclusividad ni mucho menos que todos los maltratadores pertenezcan a determinados colectivos identificados con alguna cultura. Sería totalmente erróneo pensar eso porque, por ejemplo, hay inmigrantes que son supertolerantes, con pleno conocimiento de la igualdad de derechos entre el hombre y la mujer, y en cambio existen agresores en el seno de familias con buena educación y con un nivel social y cultural medio o alto. Por eso insisto en que la educación es lo más importante. Si la ley da algún fruto en este sentido, si sólo hay un maltratador que deja de serlo gracias a la educación que recibe, bienvenida sea la ley.

Història d'una víctima anònima de la violència de gènere

Catalina, una dona invisible

Macu Gimeno

Estic esperant el canvi del semàfor i, en l'altra vorera, observe una escena violenta. Un home colpeja una dona sense pietat. Darrere d'ella, un xiquet recula per posar-se fora de perill. Com si es tractés d'un escenari teatral, un grup de curiosos els mira sense fer res.

No sóc valenta, en absolut, però còrric per aturar aquell animal, em bull la sang de veure'l maltractar la dona. L'increpe, discutisc amb ell, l'amenace de cridar la policia i, al final, aconseguisc distraure'l i separar-lo d'aquella dona amb el nen adossat.

Després de la meua intervenció, els espectadors comencen a insultar-lo, l'home s'allunya uns metres, moment que aprofite per a endur-me la dona i el xiquet. Algú ha telefonat a la policia pel mòbil i aquella dona, Catalina li diuen, em demana nerviosa que ens n'anem d'allí. Crec que té por que torne el maltractador per colpejar-la, però després d'explicar-m'ho, comprenc que té més por de la policia, d'un interrogatori que podria evidenciar la seua situació irregular a Espanya. No vol preguntes, està en situació il·legal.

"La Instrucción 14/2005 de la Secretaría de Estado de Seguridad sobre actuación de dependencias policiales en relación con mujeres extranjeras víctimas de violencia doméstica o de género en situación administrativa irregular (adoptada el 29 de julio de 2005) (...) plantea impactos adversos incompatibles con el principio de no discriminación y con la obligación del Estado de garantizar protección a las inmigrantes indocumentadas ante la violencia de género (...). El Estado español ha subordinado los derechos humanos de las mujeres víctimas de tales abusos a sus políticas de control migratorio, condición que agravará su invisibilidad, desprotección y la vulnerabilidad de este sector".

Me'n vaig amb Catalina a un bar proper, punt de trobada de colombians. Ella hi entra un moment mentre jo l'espere a la porta amb el seu fill. Em sent imbècil, no sé què dir al xiquet. Què pots dir a una criatura de vuit anys amb uns ulls que només reflecteixen por, ansietat i tristesa? Li pregunte pel col·legi, pel futbol. Al cap de poc, torna sa mare.

Una miqueta més tranquil·les caminem un poc —les cames a penes em sostenen— i ingènuament explique a Catalina que existeix una llei —la Ley Orgánica de Protección Integral contra la Violencia de Género—, que té uns drets i que hi ha la possibilitat de denunciar el maltractador. Catalina torna a posar-se nerviosa, em contesta que no pot, perquè s'arrisca a ser expulsada del país. Ho sap perquè n'ha parlat moltes voltes amb altres immigrants.

"En el marco del desarrollo de la Ley Integral, el 29 de julio de 2005, la Secretaría de Estado de Seguridad del Ministerio de Interior aprobó la citada Instrucción 14/2005 sobre actuación de dependencias policiales en relación con mujeres extranjeras víctimas de violencia doméstica o de género en situación administrativa irregular (...) los agentes deben atenderse al protocolo de actuación (...) en el caso que la víctima sea extranjera, una vez realizadas las actuaciones dirigidas a informar y atender a la víctima, averigüen la situación administrativa en la que se encuentra y, en caso de que su situación sea irregular, inicien las actuaciones previstas en la propia Instrucción, que pueden derivar en una sanción administrativa o incluso un expediente de

ARXIU

expulsión (...) este procedimiento produce un impacto negativo en el acceso efectivo de las inmigrantes irregulares a los procedimientos de denuncia y obtención de justicia, ya que el control de su situación de residencia, y la posibilidad de encontrarse incursas en un procedimiento sancionador, les dificultaría enormemente cualquier regularización futura (...) La Instrucción también ordena a los agentes informar a las mujeres inmigrantes indocumentadas víctimas de violencia de género, sobre las únicas vías previstas para suspender el procedimiento de expulsión y para obtener un permiso de residencia por motivos excepcionales (art. 46.3 del Reglamento de Extranjería, en relación con el 45.5 a) i art. 31.3 de la Ley de Extranjería). Posibilidades de regularización a las que sólo accederán las víctimas que, tras interponer la denuncia, soliciten y obtengan una orden de protección y en cuyo proceso reciban una sentencia favorable, es decir, condenatoria del agresor".

A poc a poc, Catalina em descobreix la seua història, una història com la de tantes altres dones que pateixen maltractaments, encara que —ara ho comprenc amb ràbia— la seua és fins i tot més dolenta. Immigrant colombiana sense papers, abans vivia en un barri miserable de Cartagena. De xiqueta, somiava un príncep que la dugués del braç a qualsevol raconet de les platges de Magangué o La Boquilla, per menjar-se junts un plat de peix mentre miraven feliços el mar. Era aquesta escena idíl·lica, la que ella havia vist representar als senyorets rics i ociosos. Amb 17 anys va conèixer Gabriel, un jove treballador i responsable, no com aquells que ella coneixia que passaven el dia borratxos i en tornar a casa pegaven a les mullers o les obligaven a prostituir-se.

Gabriel va omplir el seu món de fantasies i, al cap de pocs mesos, ja vivien junts. Catalina creia que era feliç, malgrat que a vegades ell tornava de la feina cabrejat i qualsevol excusa era bona per a insultar-la. Amb pas del temps, es va tornar molt zelós i Catalina, per no cabrejar-lo, li donava gust i no eixia quasi de casa, no parlava amb ningú i a penes s'arreglava.

Va quedar embarassada i, en nàixer el xiquet, una nova boca a alimentar, el caràcter de Gabriel va empitjorar, puix els problemes

econòmics creixien i a penes tenien prou diners per a menjar. Fa cinc anys que ell va decidir vindre a Espanya en busca de treball per millorar la seua situació econòmica. A Colòmbia, es van quedar la muller i el fill.

La separació va ser molt dura per a Catalina, que passava el temps rellegant les cartes que li enviava Gabriel acompanyades d'uns pocs diners que els ajudaven a sobreviure. A la nit, Catalina somiava imatges de la vida dels tres a València, on ella era feliç passejant del braç de Gabriel pels llocs que ell tan bé li descrivia.

Per fi, després de vendre les poques propietats que tenien, amb els diners que havia pogut estalviar, va agafar el seu fill i tots dos se'n van vindre per retrobar-se amb Gabriel.

Però el somni de felicitat es va truncar al cap de pocs dies d'arribar. La seua parella li va exigir que trobara feina, perquè "no estic disposat a mantenir-te, ni a tu ni al xiquet". Així és que Catalina va començar a treballar netejant cases, cobrant sous de misèria i fent moltes hores que a penes li permetien compaginar el seu horari laboral amb el del col·legi del fill. Tot per tal de contribuir a l'economia familiar.

A casa la situació era insostenible, ja que Gabriel no era la persona que ella havia conegut. S'havia tornar violent i qualsevol pretext era bo per a maltractar-la, físicament i psicològicament. Catalina m'explica la sensació que té moltes vegades, quan ell torna a casa. Li agradaria ser invisible i desaparèixer: "Sort —em diu— que al meu fill encara no li ha posat la mà damunt."

Catalina es penedeix d'haver vingut amb Gabriel. No entén el seu canvi i no pot evitar sentir-se totalment sola, aïllada del seu món, del seu entorn que, encara que envoltat de misèria, li era almenys conegut. Ara no pot independitzar-se perquè no té papers, ni treball ni coneix tampoc quasi a ningú.

"La triple condición de mujeres, migrantes e indocumentadas hace que para estas mujeres sea más difícil aún que para el resto de mujeres escapar a las espirales de violencia de género en la familia. Su condición de irregularidad, por un lado, les hace objeto de medidas restrictivas con impacto en sus oportunidades de acceso a la protección de sus derechos humanos. Y por otro, al carecer de

permiso de trabajo, estas mujeres viven situaciones de fuerte dependencia económica del agresor (...) resulta fundamental contar con apoyo familiar, social e institucional. Las mujeres inmigrantes indocumentadas, en muchas ocasiones, no tienen a sus familiares cerca, no cuentan con apoyos en una sociedad nueva para ellas y las instituciones, especialmente las policiales, son percibidas por ellas con desconfianza y miedo".

Catalina no tenia ni recursos ni possibilitats de denunciar el marit. Ella sabia que si ho feia s'arrisca a l'expulsió. Prou s'encarregava ell de recordar-li-ho. "Los propios agresores se encargan de infundir temor a sus víctimas en base a la amenaza de procedimientos de expulsión que la denuncia podría acarrearles".

A vegades, Catalina ha parlat de la seua situació amb algunes amigues. Malgrat entendre-la, li diuen que ha d'aguantar, que no hi pot fer res més. De vegades, es planteja fugir, amagar-se en qualsevol refugi, però sap que per la seua condició d'indocumentada tampoc no rebrà ajuda.

"Las mujeres extranjeras indocumentadas víctimas de la violencia de género se encuentran expuestas a distinciones arbitrarias que se vienen expresando de diferentes formas: exclusión respecto del acceso a ayudas económicas, por carecer de permiso de residencia; denegación de acceso a una plaza en un centro de acogida; remisión a recursos sociales no especializados en violencia de género".

Catalina sap que a Colòmbia no li queda res, i si torna allà tampoc no hi trobarà treball. Què pot fer, doncs? Aguantar, com li diuen les amigues? Criar el seu fill dins d'un ambient de violència? Esperar a ser un número més en la llarga i cruenta xifra de dones mortes en mans dels maltractadors?

"Del total de mujeres asesinadas en los meses transcurridos de 2005, según datos ofrecidos por los medios de comunicación, más del 30% son extranjeras (datos obtenidos en www.redfeminista.org i www.elmundo.es/documentos). Sería importante conocer cuántas de estas mujeres se encontraban en una situación de irregularidad administrativa y si esta circunstancia incrementó su exposición a la violencia".

Sé que ella tornarà a trobar-se amb el seu botxí. No vol ajuda, diu que no servirà de res. Catalina vol anar-se'n a casa i només em demana diners per a agafar un taxi. Estic tan deprimida que no sé què dir-li ni què fer. Sent por i ràbia, per ella i pel xiquet d'ulls tristos.

Mare i fill s'allunyen. El xiquet em mira des de l'interior del cotxe. Li faig l'ullet i torne a ma casa, tan diferent de la seua. Catalina ha aconseguit fer-se invisible, sí, però no per als ulls del seu maltractador, sinó per als de la justícia, així amb minúscules.

Totes les citacions que hi ha entre cometes corresponen a l'informe d'Amnistia Internacional: Inmigrantes indocumentadas ¿Hasta cuándo sin protección frente a la violencia de género? (24/11/2005). Aquesta ONG està recollint signatures per demanar al govern espanyol l'eliminació dels obstacles de la Instrucción 14/2005, i garantir l'assistència de les dones immigrants indocumentades, amb les ajudes econòmiques i l'accés a tots els recursos a les víctimes de la violència de gènere (www.es.amnesty.org).

8 DE MARÇ

Els periodistes en els programes televisius sobre la violència de gènere

Plorarà?

Clara Esteve i Ferrer

M'han encomanat que escriga sobre la violència de gènere des de la perspectiva d'una periodista que se suposa que és el que sóc. Dic 'suposa' perquè amb la meua edat, 25 anys, i la meua escassa experiència professional, de vegades, em queda gran l'apel·latiu. Potser això sona a la falsa modestia, que és exactament l'actitud oposada a la humilitat des d'on ara em dispose a escriure estes ratlles. Amb el meu caràcter de novinguda a la professió, no obstant això, crec que puc dir algunes coses.

Fa tres anys que vaig acabar la carrera, un temps que m'ha donat per a treballar en uns quants espais televisius, dels quals, em referiré a un parell, que són una bona mostra de dues maneres radicalment diferents d'abordar la violència de gènere. El primer espai on vaig treballar va ser *Esta es mi historia*, un programa d'entrevistes i testimoniatges presentat per Ana García Lozano i dirigit per un periodista que va guanyar molta popularitat presentant i dirigint un programa d'este estil en la televisió autonòmica valenciana.

Esta es mi historia, però, contenia una dosi menor de grolleria que la del seu programa inspirador, i també una certa patina de respecte. Cada divendres a la nit, sota el falaç objectiu de "debatre sobre un tema d'interès social", una sèrie de testimonis — tots gent del carrer— contaven la seua història i una taula de suposats *experts* —entre els quals solien seure personatges com Yola Berrocal o Ramoncín— pontificava sobre

assumptes tan transcendents i delicats com la violència de gènere, precisament el tema de debat més repetit durant els vora quatre anys que va durar el programa. Quasi tots els programes sobre violència de gènere van aconseguir disparar els índexs d'audiència, un fi que, en la majoria de programes televisius, justifica tots els mitjans.

Durant algun temps, la meua faena en el programa era fer de *redactora*, un bohemí eufemisme que, en la pràctica, es traduïa a captar per telèfon un nombre determinat de dones maltractades i convèncer-les perquè assistiren al programa. Com menys discurs i més emotivitat expressaven en aquestes converses més possibilitats tenien d'acudir als estudis el dia de l'emissió. Eixa era la política de l'empresa. I l'última decisió en la selecció final, la tenia el mateix responsable del programa. Transcripció literalment l'aspecte que el director prioritzava a l'hora de decidir: "Plorarà?". Quinze dies després d'escoltar la pregunta vaig decidir deixar la faena. He de reconèixer que aleshores vaig poder prendre la decisió sense patir excessivament les seues conseqüències econòmiques, perquè encara vivia en casa dels meus pares. Això no obvia que em vaig atrevir a prendre aquella decisió contra corrent. M'avergonyia seguir participant en un projecte que tractava les dones maltractades com a bèsties de circ.

D'això, ja en fa més de dos anys. Ara treballa en els informatius d'Infotelevisió, una *tele* de tarannà progressista i valencià que es

pot veure pel canal 42 de l'UHF. Encara que som pocs i tots fem de tot, a mi em correspon cobrir els temes socials —que necessàriament són també polítics—. Això suposa que solc enllestir les peces informatives relacionades amb la violència de gènere. Fa poc, vam elaborar un breu reportatge especial que incorporava diversos punts de vista sobre aquest fenomen. Això significava que el testimoni d'una dona maltractada era tan important com el de les feministes, els polítics i les treballadores de les cases d'acollida.

El procés d'elaboració de la notícia em va revelar que la part més sensibilitzada de la societat percep els mitjans en estos assumptes, o siga, amb moltes reserves i moltes sospites.

Quan vaig contactar amb Encina García, una advocada que ha defés moltes dones, les seues primeres paraules van ser: *¿Qué pasa? ¿Que se acerca el Día Internacional contra la Violencia de Género y os invade la solidaridad? ¿Y el resto de los días? ¿Tenéis la conciencia tranquila?*. Li vaig respondre que no era el nostre cas perquè havíem tractat el tema en altres ocasions i en distints formats, però que buscava una altra persona amb més ganes d'explicar-me la seua experiència.

L'advocada es va calmar i, finalment, vam concertar l'entrevista eixa mateixa vesprada. La gravació va durar una hora, que és molt de temps en la rutina laboral d'un informatiu de televisió. Crec que em vaig guanyar el seu

respecte.

L'endemà, després d'obindre la confiança de la directora, vam anar juntes a visitar una casa d'acollida. No vam entrevistar cap dona perquè totes acabaven d'arribar i la presència de les càmeres podia alterar-les, sobretot per la por que el seu agressor les descobri. Tampoc no vaig entrevistar una altra dona que havia patit maltractaments perquè, just el dia de l'entrevista, va caure malalt el seu fill.

Però el reportatge es va fer perquè s'havia d'emetre eixa mateixa nit. És cert que la peça va quedar incompleta, però tot el procés de recollida i elaboració de la informació es va realitzar de manera responsable.

Responsable: eixa és precisament l'actitud professional d'un periodista que meresca eixe nom, més encara si treballa en temes socials, sobretot en els assumptes per on sagna la societat, com els derivats de la violència de gènere.

És comprensible, però injust, que els periodistes i els mitjans s'hagen convertit en la víctima propiciatòria a l'hora d'assenyalar els responsables dels conflictes socials. Sóc optimista, perquè conec més professionals responsables que directius que encara pregunten: *plorarà?*

8 DE MARÇ

El llenguatge i l'absència de càrrecs en els mitjans

La mirada de les dones

Júlia Planelles

Pel setembre de 2004, vaig presentar el meu treball d'investigació per als estudis de tercer cicle de l'àrea de Comunicació Audiovisual en la Universitat de València, *Dones periodistes, organigramas, notícies, edicions, semblança*. Sóc dona, periodista i mare de dues filles. Fa pocs dies, ha sigut notícia les dades fetes públiques en un estudi del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) sobre el desequilibri que s'està produint en els mitjans entre homes i dones. L'estudi destacava la poca presència de les dones representants polítiques i amb importants càrrecs que apareixen en les notícies dia rere dia. Una cosa és certa: hi ha més dones que mai que ocupen carteres decisòries. És cert també que en uns llocs o territoris s'ha avançat més que en uns altres.

Després d'anys de professió, un dia vaig prendre la decisió, fa ara uns quants anys, de fer el meu treball sobre les dones periodistes que treballàrem en la primera etapa de RTW. Per què? Perquè moltes dones formaren part de la que fou la primera redacció de RTW. La majoria teníem títol universitari i seguíem estudiant, conciliant la vida laboral amb altres tas-

ques a què tampoc volem renunciar. I vaig decidir fer un buidatge aleatori de diaris diferents, notícies diferents que apareixien en premsa referides a les dones, des d'esports fins a pensaments; des de mitjans de comunicació fins a temes socials: educació, societat, sexe, pederàstia i prostitució. Vaig analitzar el material gràfic que acompanyava aquesta informació, vaig desfilat el llenguatge i els titulars.

Com a punt de reflexió, em sorprenia de vegades que l'autora de segons quines informacions fóra dona. Aquesta va ser la meua primera recollida de paper mediàtic en brut sense reciclar. El segon pas va ser fer un qüestionari sobre: llibre d'estil; el codi deontològic, homes i dones, cap, veus, mans i peus de la informació.

Vaig fer una tria atzarosa i coincident en horari de feina i d'agendes, del Baix Vinalopó a la Plana, de l'Horta a la Safor, de la Vall d'Albaida a l'Alacantí. Resultat: 12 dones amb les quals vaig posar la gravadora, vaig fer un parell de fotos i durant una hora xarràrem sobre la nostra professió, el periodisme; i una data: l'inici de les emissions de Canal 9.

Fent un poc d'història, Canal 9 fou en els seus inicis un mitjà dirigit per aficionats al cinema que en molts dels casos semblava més una joguina exòtica i un caprici aventurer que un mitjà de comunicació públic, talment una *televisió (im)possible*, com algú la va titular en un llibre. En la meua investigació, vaig decidir reflexionar sobre el gènere del llenguatge, de l'estil i la temàtica. Sobre la tria de les notícies diàries. Vaig endinsar-me en la fragilitat del codi deontològic en determinades informacions: successos, violència. De l'abús d'unes imatges que no aporten cap informació. Dels imperatius no escrits. De la sobresaturació de dades amb què ens movem transmetent llunyania d'allò que tenim a prop, i apropant la recreació del dolor alié. Parlàrem de la desproporcionalitat professional entre homes, dones i alts càrrecs de la redacció.

Però la devaluació de la professió periodística en els darrers anys és una reflexió més profunda. En això estem d'acord les dones que acull el meu treball d'investigació. És prou important aplicar el codi deontològic i tindre cura i tacte a l'hora de contar, dir i fer

mirar allò que passa.

Vaig topar amb una directora general de Canal 9, una periodista que va justificar la seua agenda molt plena per a atendre la meua assossegada conversa que havia d'enregistrar, previ enviament del qüestionari, i vaig topar amb un mur de silenci. Però no en vaig desistir. Vaig recórrer el camí amb altres dones. L'aleshores directora de Catalunya Ràdio em va atendre encantada, intercanviant opinions al voltant de la tertúlia de la nit electoral, que no comptava amb cap dona.

Al treball, li vaig afegir les dades de les dones, els estudis, la comarca, els idiomes, la seua condició de mare, els llibres publicats..., una aproximació literària als colors i els gestos del moment de la conversa i del que coneixia d'elles com a professionals...

Imagineu per un moment que sou mestres, metgesses, venedores, col·lidores, mares, investigadores, filles... i un dia us pregunten, però encara estem així? Espere que en publicar-se la investigació pugui servir d'estudi o font d'informació per a conèixer una visió de gènere dels nostres mitjans.

JOAN BLANCO

Nova concentració dels STEs per una altra LOE

Vora tres-centes delegades i delegats de la Confederació STEs-intersindical es van concentrar el dissabte 18 de febrer davant del Ministeri d'Educació, en el carrer Alcalá de Madrid, per reivindicar una LOE que prioritze la defensa i promoció de l'escola pública, tal com es recollia en el programa electoral amb què va concórrer el PSOE en les eleccions generals.

Aquest acte forma part de les actuacions de la Confederació STEs-i per a demanar, en el seu pas pel senat, que la nova

lleï d'educació estiga a l'altura de les expectatives que va despertar en el seu moment i que van ser truncades arran del pacte amb la dreta educativa.

Igualment, hem denunciat que el govern ha incomplert importants promeses realitzades en aquest àmbit, com ara el compromís d'equiparació a la mitjana europea en inversió educativa en quatre anys o la introducció de mesures efectives de millora de les condicions sociolaborals del professorat.

L'encant del treball sindical

Miquel Calatayud

Carregats amb la informació sindical pertinent empenem camí cap a Vila-real un 15 de febrer, en què *el millor amic és un bon abric*, per fer acció sindical en els col·legis concertats. Per la N-340 apleguem al col·legi Santa Maria on ens rep el personal d'administració i serveis. Els presentem la campanya d'afiliació perquè després passen la informació als companys i les companyes docents. Ens pregunten "per què cal afiliar-se"; i segons la pregunta, la resposta: per a rebre informació puntual i completa, per a debatre sobre els afers socials i polítics que ens afecten, per a intervenir en les decisions sindicals, per a viure la democràcia directa, per a fer possible una escola valenciana de qualitat, per a disposar d'assessorament jurídic de qualitat i perquè som de casa i amb fluïdesa ens entendrem, perquè *fent i desfent aprén l'aprenent*. Els ve bé parlar d'aquests temes i quedem que farem una assemblea amb tot el personal quan siga pertinent, perquè *qui té salut i llibertat és ric i no ho sap*.

Deixem el Santa Maria i, passant per l'estadi Madrigal —en què encara se sent el ressò dels gols del nostre equip— ens n'anem vers el col·legi dels Carmelites on ens obrim les portes i ens deixen arribar al pati. El company de serveis que ens guia pregunta qui som. Li responem que som el Sindicat dels Treballadors i les Treballadores de l'Ensenyament del País Valencià, que pertanyem a la Intersindical Valenciana, que atenem el món laboral, però que també estem compromesos amb la cultura, la solidaritat, l'ecologia, el pacifisme, l'internacionalisme i la lluita per l'emancipació de totes les persones que pateixen qualsevol tipus d'opressió, i que ens agradaria treballar totes i tots junts per una societat més justa i solidària; i és que *mira't a tu i no diràs mal de ningú*. El company ens assegura que deixarà la informació sindical que li entreguem damunt de la taula de la sala del professorat, però que ara se n'ha d'anar al menjador per atendre el carnisser "que porta el llomello per al dinar de hui". El saludem i ens acomiadem que *això són figures d'una altra panera*.

De camí al centre Fundació Flors, en un jardí de la contornada, fem un esmorzar de faena, aigua i entrepà de tonyina amb olives perquè *el menjar i el rascar tot es començar*. Entrem al centre i el company docent que ens saluda ens demana un calendari escolar i un altre de laboral. Ens diu que ja telefonarà per concertar una assemblea informativa, però li agradaria saber quins són els trets que ens caracteritzen. Nosaltres ens declarem autònoms. Les finances vénen de les quotes de l'afiliació i les subvencions oficials d'acord amb la nostra representativitat. Som independents de les administracions i la patronal i de qualsevol organització política o institució social. Som assemblearis i

ningú no decideix per nosaltres... "Prou, prou" —diu el company—, només volia alguna coseta, ara tinc pressa perquè encara no m'he posat el xandall". Ens acomiadem i busquem en el plànol el col·legi Bisbe Pont perquè *pel rastre es troba el pollastre*.

De titularitat de l'Arquebisbat de Sagorb, se'ns apareix ara aquest col·legi on les portes no s'obren a aquestes hores: són les dotze del migdia, l'hora de l'àngelus, i hem de deixar la informació sindical en la bústia del centre, com ens aconsella la veïna d'enfront, sabedora per experiència del que cal fer quan les portes de l'escola estan tancades per a algunes persones. Ens n'anem d'allí sentint els que ens diu l'amable veïna: "D'ací a poc, faran obres en l'escola i hi posaran una porta més gran i més bonica". En fi, no cal prendre's la vida massa seriosament, perquè *on tots pensen igual ningú no pensa molt. Adéu!*

Ara estem prop de les germanes

Nosaltres expliquem que l'ensenyament concertat rep diners públics i ha de constituir un servei al conjunt de la societat

de la Nostra Senyora de la Consolació i anem amb pressa per si se'ns fa més tard de la una del migdia. Les portes del centre estan obertes i hi entrem. A la companya de serveis que ens atén li facilitem els papers amb la informació sindical. Hi passem cap a dins i saludem tres mestres que ens demanen calendaris escolars i "un de la dona". Ens comenten que som diferents dels altres sindicats —"diuen que sou més de la pública"— i és que *de més verdes, en maduren*. Nosaltres expliquem que l'ensenyament concertat rep diners públics i ha de constituir un servei al conjunt de la societat. Una escola concertada amb voluntat de servei públic ha d'avançar cap a la integració en una única xarxa pública. La concertada ha de ser una escola plural, democràtica, participativa, tolerant, arrelada al medi i solidària. L'accés a un lloc de treball en l'escola concertada no ha de realitzar-se per lliure contractació de l'empresa. Les treballadores i els treballadors han d'aconseguir una homologació funcional plena amb els centres públics, amb idèntiques retribucions i jornada laboral. I per a avançar cap a aquest projecte d'escola és imprescindible el suport dels professionals de l'ensenyament concertat, protagonistes del procés, perquè *l'experiència és la mare de la ciència*.

Hem acabat hui el nostre periple a Vila-real amb la veu com a eina bàsica i el gest de resistència. Els que volem seguir sent sindicalistes ens acomiadem. Salut i, *segons el sant, la festa*.

Debate educativo y movilización

Augusto Serrano

El pasado 20 de febrero se publicaba en el diario El País un artículo de opinión, firmado por una destacada representación de personas que han tenido importantes niveles de responsabilidad en la administración socialista o en sindicatos (ex-secretarios generales de CSIF o CCOO), que bajo el título "Reflexiones sobre el actual debate educativo" afirmaba, en relación al sesgo que ha tomado la Ley Orgánica de Educación (LOE), que no han existido "contrapesos desde la comunidad educativa de carácter progresista", afirmación que no es cierta, dado que una parte de la misma sí que se ha movilizado.

Desde la Confederación de Sindicatos de Trabajadores de la Enseñanza (STES-intersindical) y desde otras organizaciones realizamos y seguimos realizando una campaña por una LOE que fortalezca la escuela pública y mejore las condiciones de trabajo en la enseñanza; hemos estado planteando y defendiendo nuestras propuestas en la calle y en las instituciones. Hemos realizado miles de asambleas con el profesorado

y numerosas concentraciones y manifestaciones por todo el Estado...; hemos comparecido ante la Comisión de Educación del Congreso, hemos hablado con el Presidente del Gobierno, con los Portavoces de los grupos parlamentarios y con decenas de parlamentarios.

Pero la mayoría de los medios de comunicación han preferido trasladar a la opinión pública las reivindicaciones de las organizaciones de la derecha y han conseguido que una gran parte de la sociedad vea en la LOE una ley progresista, cuando ni mucho menos lo es.

Ahora, cuando falta poco para que se apruebe la ley, vienen las lamentaciones sobre el proceso y las recomendaciones para el futuro de los firmantes de dicho artículo, dando por aprobada la ley, cuando lo que se necesita es una gran movilización unitaria de las fuerzas progresistas que impida que esta ley de educación sea el principio del fin de la escuela pública.

Portavoz de la Confederación de STES-intersindical y miembro del Consejo Escolar del Estado.

En 2006 continuem perdent poder adquisitiu

Vol pagar la Generalitat l'acord d'octubre de 2005?

Les retribucions del funcionariet provenen de dos àmbits de negociació: d'una banda, de la Mesa General de l'Administració General de l'Estat i, de l'altra, de la Mesa General de la Funció Pública de la Generalitat Valenciana.

El setembre de 2005 l'administració central i els sindicats CCOO, CSIF i UGT arribaren a un acord que establia un augment general del 2% (directament a la nòmina mensual); un augment en el complement de destí de les pagues extraordinàries (en la de juny al sou i els triennis se'ls afegiria el 80% del complement de destí i en la de desembre el 100 d'eixe complement).

Per una altra banda, la Generalitat Valenciana i els sindicats CCOO i UGT, sense representar la majoria sindical i al marge

de la Mesa de Negociació, acordaren un augment d'un 1%, que s'havia de distribuir així: 0,3% per a fons addicionals (que no sabem com afectarà la nòmina); 0,4% si l'IPC és superior al 3%; 0,3% per a un fons privat de pensions, descomptat de la nostra nòmina.

Quin augment veurem real en la nòmina d'enguany?

De moment, només s'està aplicant l'augment del 2% estatal perquè l'acord de la Mesa General de la Funció Pública de la Generalitat Valenciana encara s'ha de negociar en les meses sectorials. Quan es convoquen sabrem com es reparteix el 0'4%. També sabrem on va a parar el 0'3% restant que es destina a un fons privat de pensions i, en cap cas, a la nostra nòmina.

Efectes de l'acord

L'IPC es va tancar en 2005 en el 3'7%, però l'augment previst per a 2006 no assolirà aquest percentatge. Per tant, continuarem perdent poder adquisitiu un any més!

Una part de la nostra nòmina es privatitzarà i, per a enguany, un 0'3% es dedicarà a un fons privat de pensions, del qual es beneficiarà una entitat financera sense haver-ho consultat prèviament amb els treballadors i les treballadores.

Les meses sectorials, no saben no contesten

El 19 de gener hi hagué una reunió de la Mesa Sectorial en la qual l'administració no va ser capaç de donar ni tan sols la massa salarial completa ni el nombre de llocs de treball del sector. Des de llavors hi ha hagut diverses reunions de les altres meses sectorials -Sanitat, Ensenyament, Justícia-, sense que en cap d'elles s'haja avançat un pèl en la resolució del pagament d'aquests fons addicionals.

Intersindical Valenciana (STAPV,

STEPV i STSPV) ha sol·licitat la convocatòria urgent d'una reunió de la Mesa General de la Funció Pública, per parlar de l'adopció dels criteris generals per a la concreció del repartiment dels fons esmentats. Aquesta reunió és urgent per tal com ja han passat dos mesos des de la data d'inici de l'aplicació de les mesures esmentades, sense que cap d'elles haja tingut cap efectivitat en cap dels sectors que conformen el personal al servei de la Generalitat. Només s'ha fet alguna tímida proposta verbal en les meses de Funció Pública i de Sanitat i cap en les Justícia i Ensenyament.

L'administració no proposa per escrit cap fórmula de concreció de les mesures esmentades, però si s'han afanyat a rebutjar -en la Mesa Sectorial de la Funció Pública- les fórmules d'aplicació que Intersindical Valenciana havia presentat per escrit. La nostra proposta és senzilla, el repartiment lineal dels dos fons.

L'evolució de l'IPC i la clàusula oblidada

L'índex de preus de consum (IPC) va pujar en 2005 un 3,7%, un 1,7% més de la previsió oficial, cosa que representa la pujada més alta des de 2002, quan va pujar un 4%. La justificació la troben en l'alt preu que s'està pagant pel petroli.

A pesar d'aquesta realitat, el govern pensa que no hi ha grans problemes d'inflació i que en 2006 millorarà la situació, això, sí, si es manté el preu del petroli.

Però les dades posen de manifest, a més d'explicar que el cost de la vida no evoluciona igual en totes les comunitats, que els càlculs del govern i els criteris que aplica en l'elaboració dels pressupostos ens condueixen, any rere any, a seguir perdent poder adquisitiu i, per això, es fa cada vegada més necessària una clàusula de revisió salarial, que servisca com a garantia per a mantenir la nostra qualitat de vida.

Evolució del poder adquisitiu

Any	Previsió IPC	Realitat IPC	Diferència	Difer. acumulada
2000	2,0 %	4,0 %	- 2,0 %	- 2,0 %
2001	2,0 %	2,7 %	- 0,7 %	- 2,7 %
2002	2,0 %	4,0 %	- 2,0 %	- 4,7 %
2003	2,0 %	2,6 %	- 0,6 %	- 5,3 %
2004	2,0 %	3,2 %	- 1,2 %	- 6,5 %
2005	2,0 %	3,7 %	- 1,7 %	- 8,2 %

Intersindical Valenciana i CGT convocaren una concentració per expressar el rebuig a la directiva Bolkestein

Allioli

El Parlament Europeu va debatre el contingut de la directiva de liberalització del sector serveis el passat 14 de febrer. Al llarg de tota Europa es van convocar nombroses mobilitzacions, d'estant l'euro-manifestació a Estrasburg. A València, Javier Ruiz i Aitor Manero, de CGT, i Domènec Ortola, de la Intersindical Valenciana, van presentar en roda de premsa els objectius de la concentració a la ciutat de València.

Per a Javier Ruiz, en l'estat espanyol a penes si hi ha hagut notícies sobre aquesta mesura quan afecta a un sector que representa el 70% de l'ocupació i del PIB. Aquesta actitud per part dels mitjans de comunicació i dels grans partits polítics contrasta amb l'acalorat debat que s'està produint en països com França o Alemanya. La idea és desregular, és a dir, acabar amb qualsevol reglamentació que afecte als serveis, incloent els que fins ara

ALLIOLI

están garantits i regulats per l'Estat. Serà una desregulació en matèria laboral, en seguretat i salut i en matèria mediambiental.

Per la seua banda, Domènec Ortola, de la Intersindical Valenciana, va apuntar que, en essència, la directiva rebutja la idea d'una harmonització social a l'alça a Europa i estableix un autèntic dúmping econòmic i ecològic, ja que les empreses tindran dret a ubicar-se en països amb

normatives menys desenvolupades i aplicar-les en els països de destí i trencar, així, la regulació estatal vigent dels països de destí. En definitiva, aquesta directiva significa la voluntat expressada per les elits d'avançar en la construcció d'una Europa neoliberal sense matisacions.

"L'estratègia és anar desmantellant l'estat de benestar", va recalcar Aitor Manero, qui va exposar el caràcter antidemocràtic

d'un procés de construcció europea en què el pes de les decisions fonamentals com aquesta recau en la Comissió Europea, un òrgan no elegit. D'aquesta manera, a més de lluitar per parar aquesta directiva, també cal lluitar per a retallar el poder de la Comissió.

Finalment, els tres sindicalistes van informar de les mobilitzacions que es produiran en tot Europa, les primeres, si la directiva continua en marxa.

La culpa de sobreviure

"La vida secreta de las palabras",
d'Isabel Coixet

Leslie Toledo

Les paraules, com moles de peixos, pul·lulen en el nostre cap i s'amunteguen en les cordes vocals pugnant per sortir i ser sentides pels altres. I de vegades es perden en el camí entre el cap i la gola. Aquesta pel·lícula tracta d'aquestes paraules perdudes que durant molt temps vaguen en uns llims de silenci —i malentesos i errors, i passat i dolor— i un dia ixen a borbotons i, aleshores, ja res no pot parar-les.

Una dona solitària que intenta oblidar el seu passat (Sarah Polley) és duta a una plataforma petrolífera —on només treballen homes i en la qual ha ocorregut un accident— perquè tinga cura d'un home (Tim Robbins) que ha patit cremades i ha quedat cec. Entre ells creix una relació amb secrets, veritats, mentides, humor i dolor que transformarà definitivament les seues vides.

Aquest llargmetratge dirigit per Isabel Coixet és un relat que explica amb molt de tacte les relacions entre uns personatges marcats per les seues ferides del passat, i les esperances i dificultats per a curar-les. *La vida secreta de las palabras* és conduïda per una tristesa inten-

sa i una emoció continguda en el transcurs del procés de recuperació d'una dona tancada en ella mateixa per les seues cicatrius. Les ferides físiques i psicològiques dels personatges, la infermera i el malalt, plantegen una reflexió simbòlica sobre els papers de qui cuida de qui, els sentiments, el paisatge aïllat i rar de la plataforma petrolífera, l'improbable oblit, el silenci com a arma de defensa, la culpa de sobreviure. Un paisatge que és la metàfora de les contradiccions viscudes pel personatge de Sarah en el període ple d'horrors i injustícies de la guerra, on vint-i-cinc milions d'olles baten en un ritme que evoca els cors solitaris i indecisos de la plataforma.

La cineasta navega per una frontera tènue i recognizable de gestos i actituds nascuts dels sentiments, des de la repressió fins a la funció vital de promoure el coneixement personal, on el poder de l'amor és recuperat com a valor essencial.

Rebels, ni putes ni submises

Frida Kahlo
Lumen. Barcelona, 2005. 412 pàgs.

Macu Gimeno

Aquesta escriptora i col·laboradora en distints mitjans de comunicació recopila les cròniques llegides a Catalunya Cultura dins l'espai *Amb ulls de dona*. En cadascuna d'elles, Lienas ens ajuda a reflexionar sobre la funció de les dones en el món i ens convida a sentir-nos orgullosos de la nostra condició davant la hipocresia i els prejudicis d'un univers en masculí. El llibre aborda temes d'actualitat que ens impliquen a totes i a tots: violència de gènere, prostitució, paritat, discriminació sexual, avortament, religió... Amb un llenguatge senzill, però sarcàstic, les cròniques ens introdueixen en la societat patriarcal. L'autora utilitza els temes actuals per a crear breus històries que podrien esdevindre contes fantàstics, si no fóra per la cruenta realitat que els envolta.

Veinte años de políticas de igualdad

Judith Astelarra
Cátedra, col·lecció *Feminismos*.
Madrid 2005.

"En 1975, murió Franco y, con él, acababa un régimen absolutamente patriarcal que condicionó la vida de las mujeres españolas durante cuarenta años". Amb aquesta frase comença un llibre que explica com el moviment feminista dels anys setanta va col·locar en l'agenda pública les reivindicacions contra la discriminació de les dones, i les instàncies institucionals que van impulsar polítiques d'igualtat d'oportunitats en els huitanta i noranta, que van contribuir al triomf de la democràcia i al canvi social de les dones. Per a estudiar els canvis que s'han produït a través del temps, Astelarra fa una comparança entre tres generacions de dones espanyoles: de la pretransició —educada sota el franquisme, on va viure una part de la seua vida—, la transició —educada en dictadura, però que trenca amb el règim— i la posttransició —era molt petita o va nàixer després de la democràcia—. L'estudi analitza els èxits de les polítiques d'igualtat d'oportunitats i l'acció positiva; els problemes no resolts, especialment la participació en el mercat de treball; el dèficit de canvi en l'àmbit privat; la natalitat i una comparança amb Europa. El llibre és un bon instrument de treball per a abordar amb més eficàcia els problemes del segle XXI. Judith Astelarra, professora de Sociologia és una estudiosa de notorietat internacional que ha participat en nombrosos congressos i simposis en temes de dones i defensa de gènere. Com a compiladora o autora, ha intervingut en més d'una trentena de llibres.

Dimarts
Intersindical

INTERSINDICAL VALENCIANA té el gust de convidar-vos a l'acte d'inauguració de l'exposició de pintura

RESONANCIAS
Coocha Daud - Carmen Miralles
Equipo Coca

que tindrà lloc el dimarts 7 de març de 2006
a la seu de la Intersindical Valenciana:
carrer Juan de Mena, 18, a les 19:30 hores (bus 5, 60, 80 i metro A, Guimerà)

Presenta l'acte: Pilar Gregori
Presenta la mostra: Belén García Pardo
L'exposició es podrà visitar de dilluns a divendres
de 9:30 a 13:30 i de 17 a 19 hores.

Mujeres maximalistas

Rosa de Diego, Lydia Vázquez (ed.)
Ellago ed. / Universitat Jaume I
Castelló de la Plana, 2005. 254 pàg.

Mila Llorens

Aquesta recopilació de màximes escrites per dones consta de tres parts. El primer capítol fa un elogi de l'escriptura breu i defineix les seues formes d'escriptura. La segona part, més extensa, fa una recopilació de les màximes per temes. L'última presenta un repertori biogràfic de *dones maximalistes* que permet situar-les geogràficament i temporalment, així com un apartat bibliogràfic que remet a les fonts consultades. Tot plegat és un llibre obert que permet una lectura intermitent. Com expliquen les autores, la forma breu de les màximes es mou entre dues tendències contradictòries: la brevetat i l'amplificació. Pretenen ser universals i verdares i, al mateix temps, es mostren dubitatives i subjectives. Una màxima pot contradir-ne una altra. Moltes vegades inventen veritats que no són, sinó, mentides versemblants. Tot això desemboca en una dessacralització de la paraula que busca revisar opinions susceptibles d'error. Les màximes s'han refugiat sovint en novel·les, cartes, memòries, confessions i assaigs. El llibre conté màximes de novel·listes, assagistes, filòsofes i poetesses, però també de dones de l'espectacle, notables de la societat i la política de totes les èpoques i països del món. Els diccionaris de sentències, pensaments i citacions més coneguts solen centrar-se de manera contundent en les veus masculines. Per això sorprèn que, en un àmbit on existeix un clar interès editorial, siguin excepcionals obres amb protagonistes femenines com aquesta.

La xiqueta que volia ser

Arantxa Bea
Bullent, Picanya 2004

Ester Pérez Calabuig

El llibre pertany a la nova col·lecció "Claus per entendre el món", que pretén apropar els joves a diferents problemàtiques socials a través de l'assaig. Així, treballa la religió, la immigració, la sexualitat o el mateix sistema educatiu. *La xiqueta que volia ser* sobre la discriminació de la dona al llarg de la història fins a l'actualitat. A partir de les experiències de Clàudia, la protagonista, s'hi fa un repàs del pensament misògin a través de la història i se cita alguns pensadors que han contribuït molt negativament al menysteniment de les dones: Hegel, Shopenhauer, Kierkegaard i d'altres. Això, per cert, no se sol ensenyar en els instituts. Seguidament, l'autora explica el naixement i el desenvolupament del pensament i la vindicació feministes, i repassa les figures més importants del moviment i les seues aportacions: Mary Wollstonecraft, Olympe de Gouges, Harriet Taylor Mill, George Sand, Flora Tristán, etc. La problemàtica de la dona actual també ocupa bona part del llibre. Arantxa Bea reflexiona sobre les relacions entre les dones i el poder, les dones i el treball, la imatge de les dones en la publicitat o la greu problemàtica de la violència contra les dones. I, finalment, el llibre inclou uns apèndixs amb definicions d'alguns conceptes, com ara l'ablatió, la democràcia paritària, la misogínia, etc., així com algunes dades sobre la pobresa i la violència contra les dones al món, la situació de les dones en comparació dels homes en els països en via de desenvolupament, entre altres qüestions. De segur que aquest llibre és una bona manera perquè el nostre jovent reflexione sobre la situació de discriminació que han arrossegat les dones i que encara ara continuen arrossegant i contribuïsqen a canviar aquesta situació.

Veinticinco años de feminario

Elena Simón
Editorial, ciutat, any

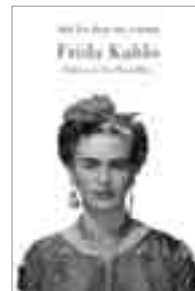
"En homenaje a nosotras mismas, que somos todas y a las que nos precedieron, en singular y plural..."

María Elena Simón Rodríguez

El que un libro vea la luz tiene que ver con el deseo de trascender. Lo que pensamos, sentimos, sabemos o queremos que otras personas adivinen, lo convertimos en escritura. Nuestros secretos profundos disfrazados a veces de objetividad. Para que se vean nuestras entrete-las sin que se note mucho.

Pues este libro es un poco así. Nos ha costado veinticinco años de nuestra vida escribirlo pero al fin aquí lo tenemos, arropado por 16 madres, que no es poco. Por eso se criará bien, crecerá, viajará, se leerá o se consultará en la Red algún día y hasta parecerá exótico a algunas gentes del mundo que un grupo de mujeres que no se conocían demasiado, de todas las edades y condiciones varias, decidieran un buen día ponerse juntas y discutir sin tedio y hasta la saciedad las cuestiones que como personas mujeres les preocupaban. Y que otro buen día llegaran a dos acuerdos para hacer memoria: mirar hacia el futuro y reconstruir el pasado. Lo primero lo intentamos con gran éxito y gran placer en la jornada de disolución del Feminario, el 28 de mayo de 2005. En el libro mostramos de nuevo que "lo personal es político", una idea maestra con la que hemos trabajado desde siempre y que nos impulsa a poner en común lo que tenemos dentro para sacarlo fuera.

Por eso muchas de nosotras nos reconocemos ahora como artífices de multitud de avances que nuestra sociedad ha experimentado a favor de las mujeres y de la ciudadanía en general. Nos reconocemos en el cambio de costumbres hacia la libertad de elección y del discurso hacia el respeto, formulando en positivo aquel eslogan de las mujeres chilenas en tiempos de reivindicación: "Si no es apropiado para las mujeres, no es apropiado."

Ahí les dejo mi retrato

Frida Kahlo
Lumen. Barcelona, 2005. 412 pàg.

Macu Gimeno

La figura de Frida Kahlo sempre desperta interès, tant per la seua peculiar obra pictòrica com per la seua atzarosa vida: dues voltes casada amb Diego Rivera i amant, entre d'altres, de Trostky. A través d'aquest llibre ara hi ha la oportunitat de conèixer també el seu vessant literari.

El volum reuneix una recopilació cronològica (1922-1940) d'articles, cartes, poemes i dedicatòries dirigides tant a familiars com a amants o amics, escrites des de la seua convalescència permanent al llit, després de les múltiples operacions i avortaments, des del dolor d'un cos trencat per un malhaurat accident i la tortura de l'embenat de guix que l'obliga a romandre immòbil.

Ahí les dejo mi retrato permet acostar-se a una vida plena de patiments i angoixes, soledat i decepcions, però també participar de la fortalesa, la tendresa, el desig i l'humor d'una dona excepcional. Tot això amb el segell inconfusible del seu caràcter irreverent. Es tracta, doncs, d'un llibre que ompli un buit —malgrat altres biografies editades— i que ens apropa un poc més a la Frida més humana. La recopilació dels textos ha estat a càrrec de Raquel Tibol, crítica d'art i secretària de Diego Rivera, autora també de les notes i aclariments que completen una edició singular.

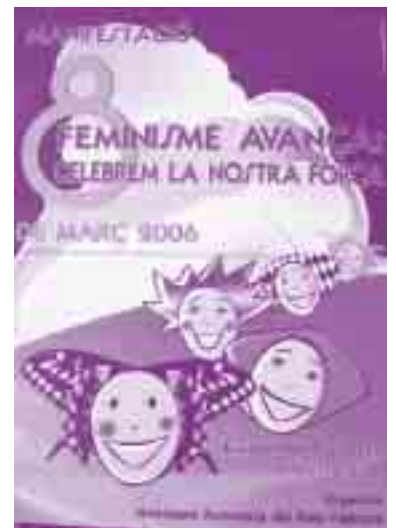

Violència: tolerància zero

Programa de Prevenció de l'Obra Social "la Caixa"
Fundació "la Caixa". Barcelona 2005

La publicació pretén informar, sensibilitzar, conscienciar i potenciar accions de suport social que contribueixen a superar l'impacte que comporta una situació de maltractament. Inés Alberdi i Luis Rojas Marcos hi analitzen el possible origen de les conductes violentes i les causes i l'evolució recent de la violència. Ambdós recomanen la prevenció de tot tipus de violència, especialment la de gènere, i la defineixen com un problema social de primera magnitud que ens afecta a tots, una conducta apresada que es pot modificar.

El llibre no s'ha pogut distribuir per les pressions de determinats grups catòlics organitzats que han fet arribar a l'entitat la disconformitat respecte al plantejament del treball. El text manté la tesi que les religions monoteistes donen suport a la superioritat masculina i que la doctrina i les normes de l'Església catòlica estan d'acord amb aquesta misogínia inicial dels textos sagrats. Els portaveus oficials de l'entitat d'estalvi neguen formalment que s'hagen sotmés a cap pressió, però admeten que el llibre només es distribueix "a petició" de l'interessat. N'hi ha 800.000 exemplars editats. Ningú no hauria de deixar perdre l'ocasió d'aconseguir-ne algun. Què esperar per encomanar-ne?

València

19,30 hores a la plaça de la Glorieta

Alacant

20 hores a les escales de l'IES Jorge Juan

Castelló

Roda de premsa.

8 de març al carrer

Convocades manifestacions a tot el país

Un any més tornem als carrers les manifestacions, concentracions, actes reivindicatius i festius... convocades arreu del país per reivindicar, amb alegria i decisió, l'orgull de ser dones.

Més fets i menys paraules. Amb eixe objectiu les dones de la Intersindical Valenciana desplegarem el nostre treball en els centres d'ensenyament, en els hospitals, en

els despatxos de l'administració, en les fàbriques... per què una cosa és parlar i una altra fer feina. Cal passar a l'acció. Convèncer els companys de que calen compromisos en el quefer de cada dia i convèncer les companyes de trencar la passivitat, de no viure anul·lades, en les ombres, recuperar l'autoestima de ser dones.

El 8 de març ens manifestarem, serà un dia feliç. Però també recordarem a les dones que pateixen, les maltractades, les assassinades... per això també eixirem al carrer.

8 de març, dia de lluita, de record i d'alegria.

Dona, no pots faltar

